KERAJAAN NEGERI KELANTAN

RINGKASAN EKSEKUTIF

PELAN TINDAKAN EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN 2030

BERSAMA MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI DIGITAL

PEJABAT SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN

KERAJAAN NEGERI KELANTAN

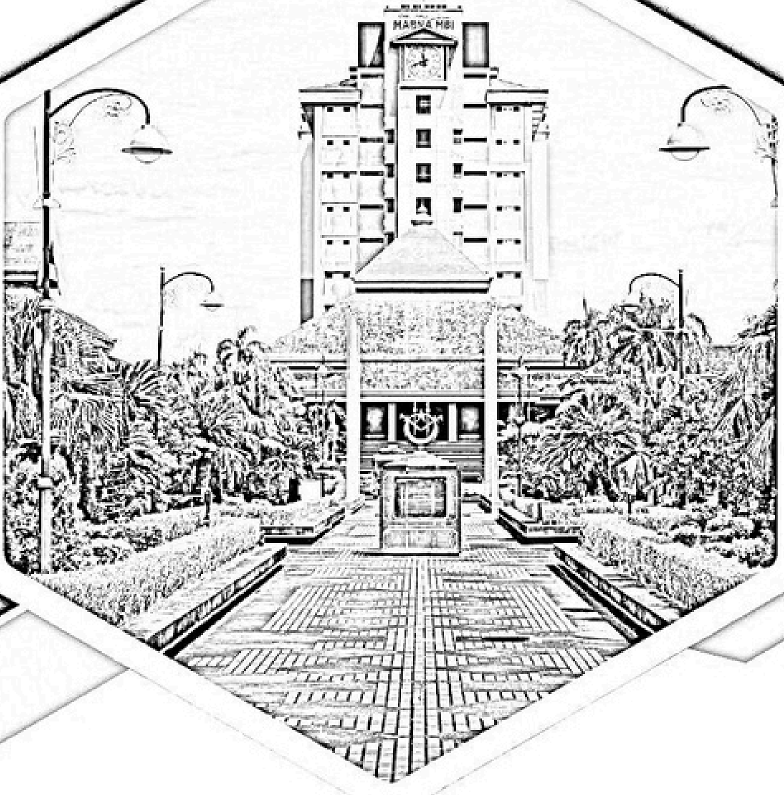

RINGKASAN EKSEKUTIF

PELAN TINDAKAN EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN 2030

BERSAMA MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI DIGITAL

PEJABAT SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN

PELAN TINDAKAN EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN 2030
KERAJAAN NEGERI KELANTAN

Hakcipta terpelihara.
©Kerajaan Negeri Kelantan, 2024

Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian daripada bahan cetakan ini atau memindahkannya ke dalam sebarang bentuk melalui sebarang cara sama ada secara elektronik atau mekanik termasuk fotokopi, rakaman atau sebarang bentuk penyimpanan maklumat dan sistem menyalin sebelum mendapat keizinan bertulis daripada Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan terlebih dahulu. Pengguna yang mengeluarkan sebarang maklumat dari terbitan ini sama ada yang asal atau diolah semula hendaklah meletakkan kenyataan berikut:

"Sumber : Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030"

Diterbitkan oleh:

Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan
Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat
Aras 1, Blok 6, Kompleks Kota Darulnaim
15503 Kota Bharu Kelantan.

Tel : 09-7481957
Faks : 09-7430504
Portal : https://www.kelantan.gov.my
E-mel : bptm@kelantan.gov.my

ISI KANDUNGAN

PERUTUSAN Menteri Besar Kelantan	6
KATA ALU-ALUAN Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan	8
PRAKATA Pengerusi Jawatankuasa Pendidikan, Pengajian Tinggi, Teknologi Hijau, Digital dan Inovasi Kerajaan Negeri Kelantan	10
PENDAHULUAN	
Pengenalan	13
Asas Pembangunan Pelan	14
LANSKAP SEMASA DI MALAYSIA	
MyDIGITAL dan Rangka Tindakan *(Blueprint)* Ekonomi Digital Malaysia	16
LANSKAP SEMASA DI KELANTAN	
Gambaran Ringkas Negeri Kelantan	18
Keunikan Negeri Kelantan	18
Agenda Utama di Negeri Kelantan	18
Prestasi Ekonomi Negeri Kelantan 2030	18
Subsektor Perkhidmatan Maklumat dan Komunikasi	19
Pendapatan e-Dagang *(e-Commerce Income)* 2019 & 2021	19
Perbelanjaan e-Dagang *(e-Commerce Income)* 2019 & 2021	19
Rekod Petunjuk Prestasi Pelaksanaan Ekonomi Digital Negeri Kelantan	19
(a) Program Ekonomi Digital di bawah Program Pembangunan Sains dan Teknologi Negeri Kelantan (PPST)	19
(b) Program Ekonomi Digital Dengan Kolaborasi Majlis Pembangunan Usahawan Kelantan (MPUK)	19
(c) Aplikasi Pembayaran Tanpa Tunai di Kelantan	19
(d) Aplikasi E2E di Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan	19
(e) Bilangan Usahawan Perusahaan Mikro Kecil dan Sederhana (PMKS) Yang Terlibat Dalam Keusahawanan Digital di Bawah Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan (PKINK) Sehingga Tahun 2023	19
(f) Ruang Daya Cipta (RDC) di Kelantan	19
(g) Usahawan PMKS Yang Terlibat Dalam IR 4.0 di Kelantan	19

PENCAPAIAN PEMBANGUNAN INFRASTRUKTUR KOMUNIKASI DI KELANTAN	
(1) Status Kesalinghubungan	20
(2) Pelaksanaan Infrastruktur Komunikasi 5G di Kelantan	20
(3) Ketersediaan Infrastruktur Gentian Optik (FTTH) & Capaian Liputan Mudah Alih 4G/LTE di Kawasan Berpenduduk di Kelantan	21
(4) Pusat Ekonomi Digital (PEDi)	21
(5) Program Ekonomi Digital di Kelantan Bersama MDEC	21
DAPATAN INDEKS EKONOMI DIGITAL NEGERI (IEDN) KELANTAN	22
ISU / MASALAH DAN CADANGAN PENYELESAIAN KE ARAH MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI DIGITAL	23
HALA TUJU STRATEGIK EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN	
Rangka Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan	25
(1) Teras Strategik 1 : Pemacuan Transformasi Digital Sektor Awam Negeri Kelantan	26
(2) Teras Strategik 2 : Peningkatan Daya Saing Ekonomi Melalui Pendigitalan	32
(3) Teras Strategik 3 : Pembinaan Infrastruktur Digital Yang Menyokong	36
(4) Teras Strategik 4 : Pembangunan Bakat Digital Yang Tangkas dan Kompeten	40
(5) Teras Strategik 5 : Pewujudan Masyarakat Digital Yang Inklusif	45
(6) Teras Strategik 6 : Pembinaan Persekitaran Digital Yang Dipercayai, Selamat dan Beretika	49
INISIATIF BERDASARKAN SEKTOR	
Sektor Pertanian	53
Sektor Perlombongan	56
Sektor Pembuatan	56
Sektor Perkhidmatan	57
SASARAN UTAMA	61
STRUKTUR TADBIR URUS	63
PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB	64
PENUTUP	66

PERUTUSAN

MENTERI BESAR KELANTAN

YAB Dato' Panglima Perang Ustaz Dato' Haji Mohd Nassuruddin bin Haji Daud
S.J.M.K., D.J.M.K., J.M.K. (Kelantan)

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Firman Allah SWT :

لَهُۥ مُعَقِّبَٰتٌ مِّنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦ يَحۡفَظُونَهُۥ مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوۡمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ
مَا بِأَنفُسِهِمۡۗ وَإِذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ سُوٓءٗا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥۚ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَالٍ ١١

Maksudnya :

*"Bagi tiap-tiap seorang ada malaikat penjaganya silih berganti dari hadapannya dan dari belakangnya, yang mengawas dan menjaganya (dari sesuatu bahaya) dengan perintah Allah. **Sesungguhnya Allah tidak mengubah apa yang ada pada sesuatu kaum sehingga mereka mengubah apa yang ada pada diri mereka sendiri.** Dan apabila Allah menghendaki untuk menimpakan kepada sesuatu kaum bala bencana (disebabkan kesalahan mereka sendiri), maka tiada sesiapapun yang dapat menolak atau menahan apa yang ditetapkanNya itu dan tidak ada sesiapapun yang dapat menolong dan melindungi mereka selain daripadaNya.*

Al-Quran, Surah Ar-Ra'd Ayat 11

Alhamdulillah, marilah kita mengucapkan setinggi-tinggi kesyukuran ke hadrat Allah SWT, dengan taufik dan inayah-Nya dapat kita sama-sama menjayakan Pembangunan Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 dengan jayanya.

Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 merupakan salah satu perkara yang diberikan keutamaan dalam masa 100 hari di bawah fasa pentadbiran Penghayatan Membangun Bersama Islam iaitu Pelancaran Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030.

Antara lain pelan ini mengandungi cadangan Program Latihan Kemahiran Digital dan Industri Kreatif yang berorientasikan Modul Penghayatan Membangun Bersama Islam. Sehubungan dengan itu, Kerajaan Negeri Kelantan telah berusaha menggubal Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 untuk memenuhi keperluan negeri dan rakyat Kelantan dalam pembangunan digital.

Dengan pembangunan Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 ini, ianya akan memberi manfaat kepada rakyat, perniagaan dan kerajaan negeri. Rakyat akan menikmati penambahbaikan literasi digital, pertambahan peluang pekerjaan, peningkatan kesejahteraan sosial dan kelestarian alam sekitar, perniagaan akan dapat mengoptimumkan sumber, mengembangkan operasi dan memperluaskan pasaran manakala kerajaan negeri akan dapat menyediakan perkhidmatan yang lebih baik, cekap dan telus.

Akhir kata, saya berharap semoga Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 ini akan dapat dilaksanakan dengan jayanya dan mudah-mudahan segala usaha murni ini akan mendapat keredhaan daripada Allah SWT dan dijadikan sebagai pahala untuk bekalan kehidupan di akhirat nanti. Insya-Allah.

Siiru ‘Ala Barakatillah, Sekian Wassalam

KATA ALU-ALUAN

SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN

YB Dato' Kaya Setia
Datuk Nazran bin Mohamed
P.J.N., S.*P.S.K (Kelantan)*

Alhamdulillah, syukur kita ke hadrat Allah SWT kerana dengan izin dan inayah-Nya, pentadbiran Membangun Bersama Islam ini dapat terus melangkah kehadapan walaupun terpaksa menghadapi pelbagai cabaran. Sedar ataupun tidak sedar, kini kita sedang berada di era kerajaan digital di mana proses membangun dan menggunakan teknologi digital bagi tujuan menyediakan perkhidmatan kepada pelanggan berkembang dengan pesat. Melalui pendigitalan, perkhidmatan dapat ditawarkan kepada pelanggan secara dalam talian ataupun *on-line* menggunakan kemudahan internet. Selaras dengan trend semasa serta keperluan pengguna, pendigitalan perkhidmatan merupakan agenda utama kerajaan negeri bagi mewujudkan akses yang lebih pantas kepada perkhidmatan yang disediakan.

Justeru itu, pentadbiran ini sentiasa memberi penekanan kepada ketua-ketua jabatan/agensi kerajaan negeri supaya dapat mengenalpasti fungsi utama *(core business)* yang perlu dibangunkan sistem aplikasi secara dalam talian. Perkara ini bertepatan dengan salah satu objektif pendigitalan Kerajaan Persekutuan adalah untuk meningkatkan jumlah ataupun peratus perkhidmatan secara dalam talian sepenuhnya dari mula hingga akhir, pada bila-bila masa dan di mana-mana sahaja tanpa perlu berurusan secara bersemuka. Perkhidmatan dalam talian sepenuhnya yang lebih dikenali sebagai *end-to-end (E2E)* akan menambah baik dan meningkatkan kecekapan serta keberkesanan penyampaian perkhidmatan kepada rakyat. Ianya mudah, cepat dan selesa serta tiada had masa.

Untuk itu, Kerajaan Negeri telah menyediakan Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 yang telah menggariskan hala tuju strategik pelaksanaan pendigitalan ekonomi Negeri Kelantan untuk tempoh masa sehingga tahun 2030 termasuklah menetapkan sasaran menyumbang kepada 80% perkhidmatan Kerajaan Persekutuan dalam talian dari peringkat awal ke akhir (end-to-end) pada 2025 sebagaimana yang terkandung dalam Rangka Tindakan (Blueprint) Ekonomi Digital Malaysia. Selain itu, kerajaan negeri juga menetapkan sasaran transaksi tanpa tunai sebagai pilihan utama di sektor awam negeri Kelantan pada tahun 2024.

Melalui pelan tindakan ini tumpuan dapat diberikan secara lebih khusus kepada pengukuhan kecekapan dan keberkesanan perkhidmatan bagi mendaya upaya sistem penyampaian kerajaan seiring dengan agenda pendigitalan kerajaan negeri melalui Teras Strategik 1 iaitu Pemacuan Transformasi Digital Sektor Awam Negeri Kelantan yang bertujuan memacu transformasi sektor awam negeri untuk menjadi kerajaan digital. Ini akan dicapai dengan memanfaatkan penggunaan teknologi, data dan kecerdasan digital, meningkatkan set kemahiran digital penjawat awam negeri dan meningkatkan kualiti perkhidmatan dalam talian.

Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 juga telah menggariskan rancangan untuk mempercepatkan pencapaian Kelantan sebagai negeri yang berdaya saing di era kerajaan digital dan menyumbang kepada pencapaian Kerajaan Persekutuan dalam ekonomi digital di peringkat serantau. Pelan ini adalah selari dengan Pelan Strategik Kelantan Melangkah Kehadapan – Keberkatan, Kemakmuran, Kebajikan (2016 - 2025) dan sejajar dengan Rangka Tindakan (Blueprint) Ekonomi Digital Malaysia.

Diharapkan agar pelan tindakan ini akan menyumbang kepada peningkatan Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) bagi Negeri Kelantan pada tahun 2025, mewujudkan peluang pekerjaan yang lebih luas dalam ekonomi digital, meningkatkan pelaburan dalam sektor digital dan meningkatkan transaksi tanpa tunai di sektor awam negeri pada tahun 2024.

Semua ketua-ketua jabatan/agensi negeri adalah diharapkan agar mengambil tindakan yang sewajarnya untuk melaksanakan pelan tindakan ini. Akhir kata, marilah sama-sama kita memanjatkan doa kepada Allah SWT agar Negeri Kelantan sentiasa dilimpahi Keberkatan, Kemakmuran dan Kebajikan di bawah pentadbiran Kerajaan Membangun Bersama Islam.

Sekian, Wassalam.

PRAKATA

PENGERUSI JAWATANKUASA PENDIDIKAN, PENGAJIAN TINGGI, TEKNOLOGI HIJAU, DIGITAL DAN INOVASI KERAJAAN NEGERI KELANTAN

YB Dato' Haji Wan Roslan bin Wan Hamat
D.J.M.K., J.M.K., A.S.K.

Alhamdulillah, setinggi-tinggi lafaz syukur kita ucapkan ke hadrat Allah SWT kerana dengan limpah rahmat dan keizinan daripada-Nya, Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 telah dapat dibangunkan dengan jayanya hasil kerjasama semua pihak yang terlibat. Dalam era pendigitalan ini telah diketahui umum bahawa urusan ekonomi, pendidikan, pentadbiran dan penyampaian perkhidmatan kerajaan yang berkualiti secara digital bergantung kepada keupayaan talian internet. Justeru itu, bagi memastikan perkara ini berjalan lancar dan Kelantan tidak ketinggalan dalam era pendigitalan, sudah tiba masanya untuk kerajaan Negeri dengan kerjasama Kerajaan Persekutuan seiring dengan inisiatif MyDIGITAL meletakkan asas yang kukuh bagi membangunkan Negeri Kelantan dengan infrastruktur digital yang inklusif, menggalakkan penjanaan inovasi teknologi dan mewujudkan ekosistem digital ke arah menjadikan Kelantan sebuah negeri yang tersedia dan mempunyai potensi tinggi dalam ekonomi digital. Ini semua akan menyumbang ke arah taraf hidup yang lebih baik dengan hasilnya akan dapat dinikmati oleh seluruh rakyat Negeri Kelantan.

Terdapat dua (2) pendekatan strategik yang akan diambil oleh kerajaan negeri dalam memupuk ekosistem ekonomi digital. Pertama, kerajaan negeri akan membangunkan model pertumbuhan ekonomi masa depan yang banyak bergantung kepada pelbagai inovasi dan teknologi. Kedua, kerajaan akan menggalakkan usaha untuk meningkatkan produktiviti penciptaan perniagaan digital di samping mengekalkan pertumbuhan yang sekata di Negeri Kelantan. Usaha ini akan meningkatkan permintaan domestik, meningkatkan perdagangan antara negeri dan menyediakan peluang untuk kepelbagaian ekonomi.

Walau bagaimanapun, kejayaan pendekatan di atas perlu disokong dengan penambahbaikan kualiti infrastruktur digital sedia ada dan pembinaan infrastruktur digital baharu yang merupakan tulang belakang dalam membentuk sebuah ekosistem digital yang mampan. Justeru itu, saya difahamkan bahawa Kerajaan Persekutuan melalui Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM) telah merangka dan melaksanakan Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA) yang menyasarkan penyediaan kemudahan infrastruktur fiber di seluruh Kelantan.

Sehingga tahun 2023, sebanyak 109,397 premis telah dibuat sambungan fiber. Sasaran projek JENDELA ini adalah selaras dengan keputusan Kerajaan Negeri Kelantan yang telah mengiktiraf kemudahan infrastruktur komunikasi sebagai utiliti asas ke-3 selepas air dan elektrik dan telah bersetuju menerima pakai Garis Panduan Perancangan Infrastruktur Komunikasi (GPP-I) dalam setiap projek pembangunan di Negeri Kelantan.

Penerimaan GPP-I akan dapat membantu penyediaan infra komunikasi di peringkat yang lebih awal dan secara tidak langsung akan dapat mengatasi masalah kelewatan penyediaan keperluan tersebut bagi memenuhi keperluan orang ramai.

Oleh itu, Kerajaan Negeri berharap agar perkara ini dapat dilaksanakan oleh Kerajaan Persekutuan melalui SKMM berdasarkan pelan tindakan yang terkandung dalam Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA).

Selain itu di Kelantan, kerajaan negeri sangat menekan kepada rakyat supaya menggunakan kemudahan Internet secara sejahtera dengan mengetengahkan Dasar Internet Thoyyibah iaitu penggunaan internet untuk tujuan yang sejahtera dan dapat memberi manfaat termasuklah untuk menggerakkan ekonomi digital dan sekaligus mendatangkan kemakmuran dan keberkatan kepada Negeri Serambi Mekah ini.

Insya-Allah saya berkeyakinan penuh bahawa pelan yang dihasilkan ini mampu diterjemahkan bagi memacu pertumbuhan ekonomi digital di Negeri Kelantan untuk mencapai sasaran/KPI yang ditetapkan pada tahun 2030 mengikut acuan Islam.

Sekian, Wassalam.

PENDAHULUAN

PENGENALAN

Ekonomi digital merujuk kepada semua aktiviti ekonomi yang menggunakan maklumat dan pengetahuan digital sebagai faktor utama pengeluaran. Di antara faedah-faedah ekonomi digital ialah seperti berikut:

(a) Meningkatkan kualiti hidup

(b) Mencipta lebih banyak peluang pekerjaan

(c) Meningkatkan pengalaman pelanggan

(d) Membangunkan kemahiran yang lebih tinggi *(Higher Skills)* dan tenaga kerja yang berbakat *(Talented Workforce)*

(e) Meningkatkan produktiviti

(f) Meningkatkan perniagaan,perdagangan dan eksport

(g) Tumpuan destinasi pelaburan yang menarik

(h) Mencapai pendapatan lebih tinggi dan pertumbuhan ekonomi melalui teknologi digital.

Kerajaan Negeri telah mengambil inisiatif merangka Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 (PTEDNK 2030) untuk menyediakan hala tuju, menggariskan strategi, inisiatif dan program serta menetapkan sasaran bagi membina asas dalam memacu pertumbuhan ekonomi digital di Negeri Kelantan seterusnya memberi sumbangan ekonomi digital kepada ekonomi negeri khususnya dan kepada ekonomi negara amnya.

Penyediaan pelan ini sebagai langkah untuk menguasai teknologi digital dengan meraih peluang yang wujud, merapatkan jurang digital dan membina asas untuk memacu pendigitalan di Negeri Kelantan. Ianya juga sebagai langkah untuk menjadikan Kelantan sebagai sebuah negeri yang tidak ketinggalan dalam ekonomi digital dan berada di landasan yang betul untuk menjadi negeri yang maju, berkat dan sejahtera menjelang 2030 seiring dengan peringkat nasional.

PTEDNK 2030 memberi penekanan kepada komponen utama ekonomi digital yang merangkumi kerajaan digital, bakat digital yang bersesuaian dengan matlamat, infrastruktur digital yang menyokong, masyarakat digital yang inklusif dan persekitaran digital yang selamat serta terjamin. Penyediaan PTEDNK 2030 ini memberi manfaat kepada semua pihak termasuk rakyat, perniagaan dan Kerajaan Negeri.

ASAS PEMBANGUNAN PELAN

Di dalam Al-Quran, Allah SWT menyebutkan tentang perancangan (pelan) tindakan strategik sebagaimana kisah Nabi Yusof AS di mana ketika utusan Raja Mesir datang kepada Nabi Yusuf AS di dalam penjara meminta beliau mentakwilkan mimpi, (Setelah ia (yakni utusan Raja Mesir) berjumpa dengan Yusuf, berkatalah ia) : “Yusuf, wahai orang yang benar (pada segala-galanya). Ta’birkanlah kepada kami (seorang bermimpi melihat) tujuh ekor lembu yang gemuk dimakan oleh tujuh ekor lembu yang kurus; dan tujuh tangkai (biji-bijian) yang hijau serta tujuh tangkai lagi yang kering; (ta’birkanlah) supaya aku kembali kepada orang-orang mengutusku itu, semoga mereka dapat mengetahui ta’birnya.” Yusuf menjawab: “Hendaklah kamu menanam bersungguh-sungguh tujuh tahun berturut-turut, kemudian apa yang kamu ketam biarkanlah dia pada tangkai-tangkainya; kecuali sedikit dari bahagian yang kamu jadikan untuk makan. Kemudian akan datang selepas tempoh itu, tujuh tahun yang bersangatan kemaraunya, yang akan menghabiskan makanan yang kamu sediakan baginya; kecuali sedikit dari apa yang kamu simpan (untuk dijadikan benih). “Kemudian akan datang pula sesudah itu tahun yang padanya orang ramai beroleh rahmat hujan, dan padanya mereka dapat memerah (hasil anggur, zaitun dan sebagainya).

Terjemahan Al-Quran, Surah Yusuf, ayat 46 – 48

Dan setelah Allah SWT membersihkan Nabi Yusuf AS daripada segala fitnah dan tuduhan jahat dan Nabi Yusuf AS dibebaskan daripada penjara dan kemudiannya beliau telah dilantik menjadi pengurus perbendaharaan hasil bumi (Mesir) oleh Raja Mesir.

Setelah dilantik, Nabi Yusuf AS telah melaksanakan perancangan (pelan) tindakan strategik untuk mengatasi kesukaran dan ujian kelaparan yang dijangka akan menimpa Mesir. Baginda mencadangkan beberapa langkah positif yang perlu diambil bagi menghadapi kemarau yang panjang iaitu selama tujuh tahun sebagaimana ta’bir mimpi Nabi Yusuf AS Hasil pemikiran dan perancangan Nabi Yusuf AS yang berdasarkan petunjuk daripada Allah SWT kepadanya, maka rakyat Mesir terhindar daripada ujian kelaparan akibat bencana kemarau dan sekaligus dapat mengatasi satu malapetaka besar.

Kisah Nabi Yusof AS memberikan natijah yang signifikan ialah salah satu aspek yang ditekankan ialah pelan tindakan dibuat untuk masa tujuh tahun pelaksanaan dan penggunaan untuk tujuh tahun yang akan datang. Demikianlah ilmu perancangan (pelan) tindakan strategik yang tercatat di dalam al-Quran untuk kerajaan yang memerintah dan kepentingan umat manusia keseluruhannya terutamanya umat Islam. Semua ini membuktikan Islam amat mementingkan perancangan (pelan) yang teratur dan sistematik. Ini menunjukkan pentingnya Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 dibangunkan bagi memastikan pelaksanaan perancangan ekonomi digital di Negeri Serambi Mekah ini berjaya dilaksanakan.

LANDSKAP SEMASA DI MALAYSIA

MyDIGITAL DAN RANGKA TINDAKAN *(BLUEPRINT)* EKONOMI DIGITAL MALAYSIA

Inisiatif MyDIGITAL dan Rangka Tindakan *(Blueprint)* Ekonomi Digital Malaysia telah dilancarkan oleh YAB Perdana Menteri Malaysia Kelapan pada 19 Februari 2021.

MyDIGITAL adalah satu agenda besar negara yang akan memayungi pelbagai usaha serta inisiatif Kerajaan dalam mentransformasi Malaysia untuk menjadi negara berpendapatan tinggi berasaskan teknologi dan pendigitalan.

MyDIGITAL berhasrat membantu rakyat menguasai teknologi untuk meningkatkan kualiti dan taraf hidup. MyDIGITAL menggariskan inisiatif dan outcome bersasar untuk rakyat, perniagaan dan kerajaan merentas tiga fasa pelaksanaan sehingga tahun 2030. Semua hasrat tersebut akan dilaksanakan melalui Rangka Tindakan *(Blueprint)* Ekonomi Digital Malaysia. Rangka tindakan ini menetapkan trajektori sumbangan ekonomi digital kepada ekonomi Malaysia dan membina asas untuk memacu pendigitalan di seluruh negara, termasuk dalam merapatkan jurang digital.

Rangka tindakan ini menggariskan usaha dan inisiatif untuk mencapai aspirasi MyDIGITAL. Ianya mengandungi satu visi, tiga objektif dasar, enam teras, 22 strategi, 48 inisiatif nasional dan 28 inisiatif sektor.

Visi Rangka Tindakan ini untuk menjadikan Malaysia peneraju serantau dalam ekonomi digital dan mencapai pembangunan sosioekonomi yang inklusif, bertanggungjawab dan mampan.

Rangka tindakan ini mengandungi tiga objektif dasar, iaitu
(i) Menggalakkan pemain industri menjadi pencipta, pengguna dan yang menerima guna model perniagaan inovatif di bawah ekonomi digital;
(ii) Memanfaatkan modal insan yang boleh berjaya dalam ekonomi digital; dan
(iii) Mewujudkan ekosistem yang bersepadu bagi membolehkan masyarakat menguasai ekonomi digital.

Rangka Tindakan *(Blueprint)* Ekonomi Digital Malaysia mempunyai enam teras yang menyokong objektif dan visi rangka tindakan. Setiap teras menjadi panduan hala tuju strategik rangka tindakan bagi menangani isu dan cabaran khusus yang memerlukan perubahan. Enam teras ini adalah seperti berikut:
(i) Memacu transformasi digital sektor awam,
(ii) Meningkatkan daya saing ekonomi melalui pendigitalan,
(iii) Membina infrastruktur digital yang menyokong ,
(iv) Membangunkan bakat digital yang tangkas dan kompeten,
(v) Mewujudkan masyarakat digital yang inklusif dan
(vi) Membina persekitaran digital yang dipercayai, selamat dan beretika.

LANDSKAP SEMASA DI KELANTAN

LANSKAP SEMASA DI KELANTAN

GAMBARAN RINGKAS NEGERI KELANTAN			
KELUASAN	**BILANGAN JAJAHAN**	**ANGGARAN PENDUDUK TAHUN 2023**	**KADAR PERTUMBUHAN PENDUDUK TAHUNAN**
15,040 km persegi	11	1.86 Juta	1.5 %

KEUNIKAN NEGERI KELANTAN	
Pentadbiran Kerajaan Negeri Kelantan meletakkan Islam di tempat yang tertinggi	Kelantan kaya dengan khazanah warisan bangsa
Kelantan mempunyai pelbagai kelainan dari segi adat dan budaya termasuklah budaya perniagaan.	Orang Kelantan terkenal dengan kemahiran keusahawanan, mempunyai bakat, minat yang mendalam dan kecenderungan yang tinggi dalam bidang perniagaan.

AGENDA UTAMA DI NEGERI KELANTAN	
Dasar Membangun Bersama Islam	
Pelan Strategik Merakyatkan Membangun Bersama Islam	Pelan Strategik Kelantan Melangkah Kehadapan : Keberkatan, Kemakmuran dan Kebajikan (2016 – 2025)
Enakmen Aktiviti Kerajaan Elektronik 2014	Pelan Hala Tuju ICT Negeri Kelantan (2019 – 2025)
Penghayatan Membangun Bersama Islam	Future State' Negeri Kelantan : Kelantan Sejahtera 2033

PRESTASI EKONOMI NEGERI KELANTAN 2023		
KDNK	RM 27.6 billion (2022 : 26.9 billion)	2.6% (2022 : 4.5%)

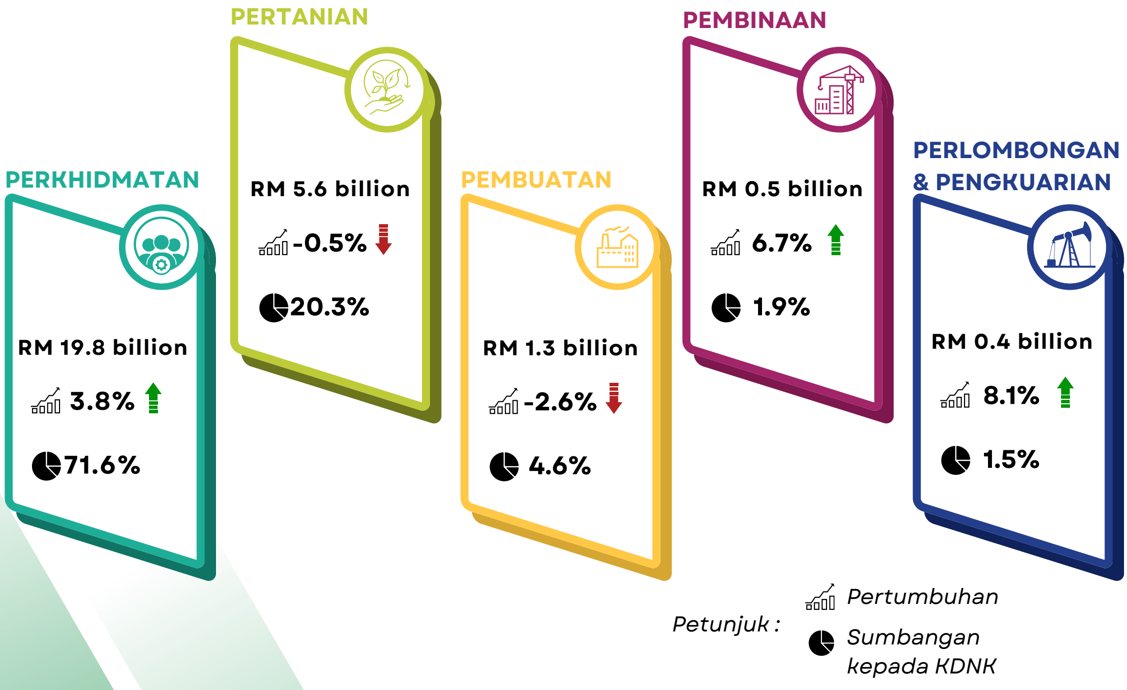

SUBSEKTOR PERKHIDMATAN MAKLUMAT DAN KOMUNIKASI	
NILAI DITAMBAH RM 2.1 billion	**KADAR PERTUMBUHAN** 1.8% (2022 : 3.1%)
Menyumbang 10.5% kepada Sektor Perkhidmatan	Kadar Pertumbuhan Segmen Perkhidmatan Telekomunikasi 1.7%

PENDAPATAN E-DAGANG (*E-COMMERCE INCOME*) 2019 & 2021	
RM 5.4 billion *Pendapatan e-Dagang (2019)*	**RM 5.7 billion** *Pendapatan e-Dagang (2021)*
Kadar Pertumbuhan Tahunan 2.9%	

PERBELANJAAN E-DAGANG (*E-COMMERCE INCOME*) 2019 & 2021	
RM 3.9 billion *Perbelanjaan e-Dagang (2019)*	**RM 4.0 billion** *Perbelanjaan e-Dagang (2021)*
Kadar Pertumbuhan Tahunan 1.8%	

REKOD PETUNJUK PRESTASI PELAKSANAAN EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN	
PROGRAM EKONOMI DIGITAL DI BAWAH PROGRAM PEMBANGUNAN SAINS DAN TEKNOLOGI NEGERI KELANTAN (PPST)	1. Kelantan International Digital Expo (KIDEx) 2019 2. Bengkel eUsahawan Bilangan 1/2019 3. Bengkel eUsahawan Bilangan 2/2019 4. Program Jelajah Go Digital 2022
PROGRAM EKONOMI DIGITAL DENGAN KOLABORASI MAJLIS PEMBANGUNAN USAHAWAN KELANTAN (MPUK)	1. Program Jelajah Go Digital 2023
APLIKASI PEMBAYARAN TANPA TUNAI DI KELANTAN	1. Portal Hasil Tanah Kelantan 2. e-Pembayaran di MAIK a. Sistem e-Zakat Payment b. Aplikasi MyMAIK e-Zakat Payment c. Sistem e-Wakaf Tunai d. Sistem e-Fitrah e. Sistem e-Fidyah f. Direct Debit (emandate) Waqaf Tunai g. Sistem Dana Awam Baitulmal 3. Kelantan Pay
APLIKASI E2E DI PEJABAT SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN	1. Sistem e-PPST 2. Sistem e-Galeri 3. Sistem My Diary 2.0 4. Sistem e-Hadir 5. Sistem e-Naziran 6. Sistem e-Aduan 7. Sistem e-SPIA 8. Sistem e-Keberadaan 9. Sistem e-MMK 10. Sistem e-Dewan
BILANGAN USAHAWAN PMKS YANG TERLIBAT DALAM KEUSAHAWANAN DIGITAL DI BAWAH PERBADANAN KEMAJUAN IKTISAD NEGERI KELANTAN (PKINK) SEHINGGA TAHUN 2023	69 Usahawan Perusahaan Mikro Kecil dan Serdahana (PMKS)
RUANG DAYA CIPTA (RDC) DI KELANTAN	Dewan Komuniti Kampung Laut, Tumpat Kelantan
USAHAWAN PMKS YANG TERLIBAT DALAM IR 4.0 DI KELANTAN	Siliconetics Research Corporation Sdn. Bhd.

PENCAPAIAN PEMBANGUNAN INFRASTRUKTUR KOMUNIKASI DI KELANTAN

(1) Status Kesalinghubungan

Kadar Penembusan Jalur Lebar

Jalur Lebar Talian Tetap (bagi 100 premis)	**26.4%**
Jalur Lebar Mudah Alih (bagi 100 penduduk)	**115.2%**

Sumber : SKMM Fakta dan Nombor, Setakat Suku 4 2023

Purata & Median Kelajuan Jalur Lebar Mudah Alih

Purata	Median
147.29 Mbps	**42.71 Mbps**

Sumber : Ookla Global Speedtest Index, Setakat Suku 4 2023

Liputan Jalur Lebar Mudah Alih Di Kawasan Berpenduduk

4G	**96.71%**
3G	Liputan 3G telah ditutup
2G	**98.62%**

Sumber : SKMM, Setakat Suku 4 2023

(2) Pelaksanaan Infrastruktur Komunikasi 5G di Kelantan

231
Jumlah Stesen Pemancar

130
Telah Siap

101
Dalam Pelaksanaan

Sumber : SKMM, Setakat Suku 4 2023

PENCAPAIAN PEMBANGUNAN INFRASTRUKTUR KOMUNIKASI DI KELANTAN

(3) Ketersediaan Infrastruktur Gentian Optik (FTTH) & Capaian Liputan Mudah Alih 4G/LTE di Kawasan Berpenduduk di Kelantan

Ketersediaan Infrastruktur Gentian Optik (FTTH)

Sebelum Projek Jendela
46,208
Sambungan Ke Premis

Projek Jendela
63,189
Sambungan Ke Premis

Keseluruhan
Setakat Suku 4 Tahun 2023
109,397
Sambungan Ke Premis

Sumber : SKMM, Setakat Suku 4 2023

Capaian Liputan Mudah Alih 4G/LTE Bagi Kawasan Berpenduduk

Sebelum Projek Jendela
91.87%
Capaian

Setakat Suku 4 2023
96.71%
Capaian

Sumber : SKMM, Setakat Suku 4 2023

(4) Pusat Ekonomi Digital (PEDi)

Jumlah Keseluruhan

72 Buah

Nota : Pusat Ekonomi Digital (PEDi) dikenali sebagai Pusat Sebaran Maklumat Nasional (NADi) berkuatkuasa 1 Mac 2024

PECAHAN PEDi DI KELANTAN MENGIKUT PARLIMEN

TUMPAT	5	BACHOK	8	JELI	11
PENGKALAN CHEPA	1	KETEREH	3	KUALA KRAI	8
KOTA BHARU	3	TANAH MERAH	5	GUA MUSANG	13
PASIR MAS	2	PASIR PUTEH	6	**JUMLAH KESELURUHAN**	**72**
RANTAU PANJANG	3	MACHANG	4		

PROGRAM EKONOMI DIGITAL DI KELANTAN BERSAMA MDEC

Program eUsahawan

Program e-Dagang Setempat (PeDAS)

Program eRezeki & Ekonomi GIG

GLOW PENJANA

DAPATAN INDEKS EKONOMI DIGITAL NEGERI (IEDN) KELANTAN

Perbadanan Produktiviti Malaysia (*Malaysia Productivity Corporation (MPC)*) telah melaksanakan pengukuran indeks ekonomi digital di semua negeri termasuk Negeri Kelantan. Dua aspek yang diukur ialah aspek kesediaan dan aspek keberhasilan. Aspek kesediaan ialah kesediaan perkhidmatan yang menyokong urusniaga secara dalam talian manakala aspek keberhasilan ialah aktiviti ekonomi digital dalam talian oleh rakyat dan peniaga. **Rajah 1.0** menunjukkan kedudukan prestasi indeks ekonomi digital Negeri Kelantan bagi tahun 2018 dan tahun 2020. Berdasarkan analisa pada Rajah di atas di bawah, Prestasi Indeks Ekonomi Digital Negeri Kelantan bagi tahun 2020 telah menunjukkan peningkatan yang cemerlang berbanding tahun 2018 dengan peningkatan sebanyak 14.7%. Namun kedudukan Negeri Kelantan masih berada di bawah paras median dengan jurang perbezaan sebanyak 6.2%. Walau bagaimanapun, penerimaan teknologi digital sebagai satu keutamaan dapat dibuktikan melalui peningkatan IEDN Kelantan pada tahun 2020.

Kesimpulannya, kesediaan teknologi digital dan keberhasilan daripada teknologi digital memainkan peranan penting dalam perkembangan ekonomi digital yang mampan di Negeri Kelantan. **Rajah 1.0** di bawah juga menterjemahkan analisa keseluruhan bagi kesediaan dan keberhasilan teknologi digital di Negeri Kelantan. Berdasarkan analisa, pengadaptasian terhadap teknologi digital disambut baik melalui pembuktian peningkatan kesediaan dan keberhasilan teknologi digital pada tahun 2020. Terdapat tiga(3) kesediaan utama iaitu Telekomunikasi, Sistem PBT dan Sistem Tanah manakala Aktiviti Digital Tanah, Aktiviti Digital PBT dan e-Dagang merupakan keberhasilan daripada kesediaan teknologi digital. Telekomunikasi merupakan tunjang utama dalam perkembangan ekonomi digital. Kesediaan bagi teknologi digital telekomunikasi seharusnya mendahului teknologi digital yang lain dan berfungsi secara holistik bagi mentransformasikan ekosistem ekonomi digital negeri dalam memacu perkembangan ekonomi digital.

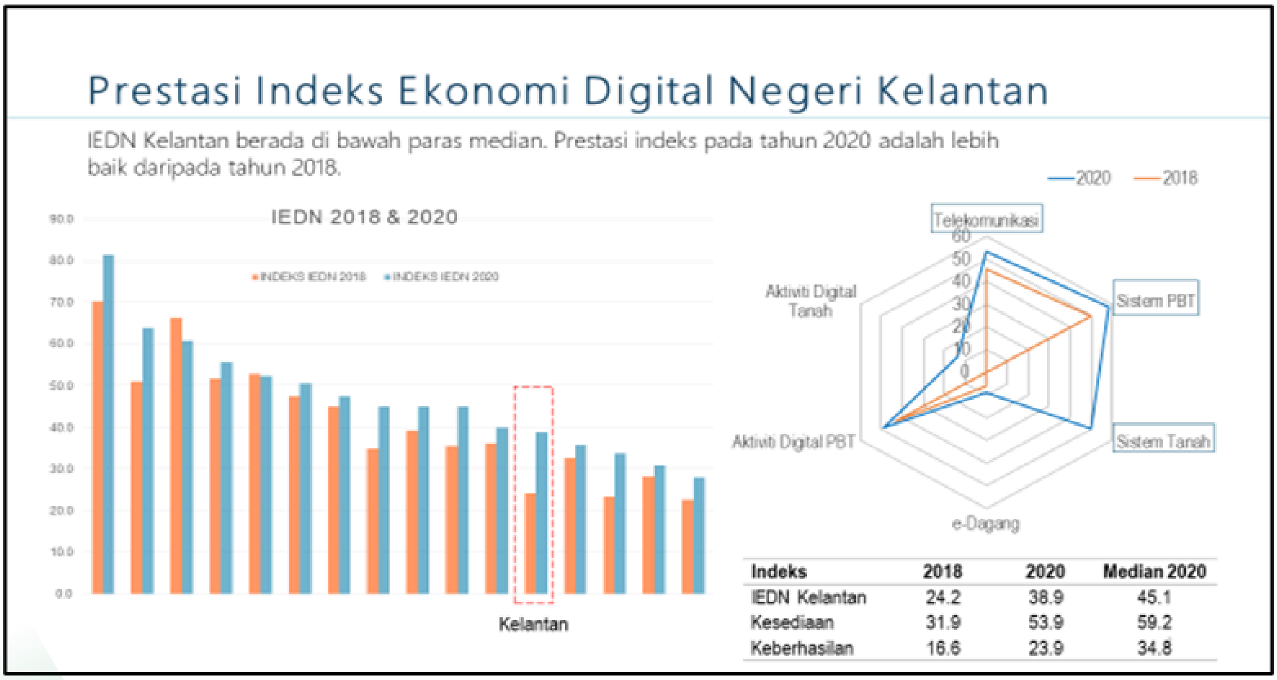

Rajah 1.0 : Prestasi Indeks Ekonomi Digital Negeri Kelantan

ISU / MASALAH DAN CADANGAN PENYELESAIAN KE ARAH MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI DIGITAL

BIL	RUMUSAN ISU / MASALAH	CADANGAN TERAS STRATEGIK BAGI PENYELESAIAN ISU / MASALAH
1.	Tahap penerimagunaan teknologi digital dalam sektor awam Negeri Kelantan masih dalam peringkat sederhana dan tidak menyeluruh termasuk dalam urusan pentadbiran, perkhidmatan, pembayaran tanpa tunai, penggunaan *cloud* dan lain-lain lagi.	**PEMACUAN TRANSFORMASI DIGITAL SEKTOR AWAM NEGERI KELANTAN**
2.	Tahap penerimagunaan digital dalam kalangan industri dan usahawan PMKS masih berada di peringkat permulaan dan ekosistem yang menyokong pelaksanaan pendigitalan masih tidak sepenuhnya.	**PENINGKATAN DAYA SAING EKONOMI MELALUI PENDIGITALAN**
3.	Liputan infrastruktur komunikasi yang tidak menyeluruh dan keupayaan yang terhad dalam penggunaan teknologi digital yang bersesuaian.	**PEMBINAAN INFRASTRUKTUR DIGITAL YANG MENYOKONG**
4.	Kekurangan bakat digital terutamanya dalam bidang industri kandungan kreatif dan keselamatan siber.	**PEMBANGUNAN BAKAT DIGITAL YANG TANGKAS DAN KOMPETEN**
5.	Jurang digital yang masih tinggi di kalangan masyarakat serta wujudnya jurang digital di kalangan usahawan (termasuk PMKS) disebabkan oleh faktor masa dan kemampuan dari segi kewangan serta tiada pendekatan bimbingan dan latihan secara *hands-on* dan berimpak segera.	**PEWUJUDAN MASYARAKAT DIGITAL YANG INKLUSIF**
6.	Tahap kesedaran, pengetahuan dan pelaburan dalam bidang keselamatan siber dan amalan beretika penggunaan data dan teknologi digital masih rendah.	**PEMBINAAN PERSEKITARAN DIGITAL YANG DIPERCAYAI, SELAMAT DAN BERETIKA.**

HALA TUJU STRATEGIK
EKONOMI DIGITAL
NEGERI KELANTAN

RANGKA TINDAKAN EKONOMI DIGITAL NEGERI KELANTAN

VISI
Menjadikan Kelantan sebagai sebuah negeri yang sentiasa dilimpahi keberkatan, kemakmuran dan kebajikan melalui pembangunan sosioekonomi berfokuskan kepada ekonomi digital yang selari dengan kehendak syariat, inklusif, bertanggungjawab dan mampan.

OBJEKTIF		
(1) Membangunkan modal insan yang mampu menguasai teknologi bagi meraih manfaat ekonomi digital.	**(2)** Membina ekosistem yang bersepadu bagi membolehkan rakyat menguasai ekonomi digital.	**(3)** Melahirkan pemain industri yang berkeupayaan menjadi pencipta.
(4) Meningkatkan sumbangan sektor ekonomi digital kepada KDNK negeri khususnya dan negara amnya bagi mencapai pertumbuhan ekonomi yang mampan.	**(5)** Menggalakkan penciptaan pekerjaan baharu dan meningkatkan kualiti tenaga kerja melalui sektor ekonomi digital.	**(6)** Membina daya saing ekonomi negeri khususnya dan negara amnya di arena global dengan menggalakkan inovasi dan penembusan pasaran antarabangsa.
(7) Menyokong pelaksanaan Rangka Tindakan *(Blueprint)* Ekonomi Digital Malaysia dan Inisiatif MyDigital		

6 TERAS STRATEGIK					
(1) Pemacuan transformasi digital sektor awam negeri Kelantan	**(2)** Peningkatan daya saing ekonomi melalui pendigitalan	**(3)** Pembinaan Infrastruktur digital yang menyokong	**(4)** Pembangunan bakat digital yang tangkas dan kompeten	**(5)** Pewujudan masyarakat digital yang inklusif	**(6)** Pembinaan persekitaran digital yang dipercayai, selamat dan beretika

25 STRATEGI	
60 INISIATIF	**86 PROGRAM**

4 SEKTOR			
Pertanian	Perlombongan	Pembuatan	Perkhidmatan

4 SUBSEKTOR PERKHIDMATAN			
Pelancongan	Pendidikan	Kewangan dan Insurans	Pengangkutan dan Logistik

12 INISIATIF	19 PROGRAM

KESELURUHAN	
72 INISIATIF	**105 PROGRAM**

TERAS STRATEGIK

01

PEMACUAN TRANSFORMASI DIGITAL SEKTOR AWAM NEGERI KELANTAN

STRATEGI

1. MENGURUS PERUBAHAN UNTUK BERALIH KEPADA DIGITAL SECARA BERKESAN.
2. MEMANFAATKAN TEKNOLOGI DIGITAL UNTUK MENINGKATKAN KECEKAPAN PROSES KERJA DAN PRODUKTIVITI.
3. MENINGKATKAN SET KEMAHIRAN DIGITAL PENJAWAT AWAM.
4. MEMANFAATKAN DATA UNTUK MENAMBAH BAIK PERKHIDMATAN KERAJAAN.
5. MENINGKATKAN SKOP DAN KUALITI PERKHIDMATAN DALAM TALIAN BAGI MENAMBAH BAIK PENGALAMAN PENGGUNA.

STRATEGI 1 : MENGURUS PERUBAHAN UNTUK BERALIH KEPADA DIGITAL SECARA BERKESAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Mentransformasi organisasi yang bertanggungjawab dalam ICT / pendigitalan								
Menaiktaraf Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat kepada Pusat Maklumat Negeri	BPTM dinaiktaraf dan diperkasakan berdasarkan semakan semula perjawatan dan penstrukturan semula organisasi bermula tahun 2024 hingga 2025	Bahagian Pengurusan Sumber Manusia	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Menubuhkan Perbadanan Digital Negeri Kelantan	Menubuhkan perbadanan mulai pada tahun 2024	Unit Perancang Ekonomi Negeri	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 2 :	Menjenama semula Ketua Pegawai Maklumat di setiap jabatan/agensi Kerajaan Negeri menjadi Ketua Pegawai Digital *(Chief Digital Officer (CDO))*								
Melantik Ketua Pegawai Digital *(Chief Digital Officer (CDO))*	Setiap jabatan/agensi mempunyai CDO yang melaporkan kepada Ketua Kluster Kerajaan Digital atau Timbalan Setiausaha Kerajaan (Pengurusan)	Semua Jabatan / Agensi Kerajaan Negeri	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MEMANFAATKAN TEKNOLOGI DIGITAL UNTUK MENINGKATKAN KECEKAPAN PROSES KERJA DAN PRODUKTIVITI

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 3 :	Meningkatkan penerimagunaan teknologi digital dan penggunaan peralatan digital melalui pembangunan perkhidmatan kerajaan dalam talian dari peringkat awal ke akhir (end-to-end).								
Membangunkan perkhidmatan kerajaan dalam talian peringkat awal ke akhir. -Pembangunan dan pelaksanaan Sistem e-Bencana	• 80% perkhidmatan kerajaan negeri dalam talian secara E2E (dari peringkat awal ke akhir) pada tahun 2025 • Menyumbang kepada 80% perkhidmatan kerajaan Persekutuan dalam talian dari peringkat awal ke akhir *(end-to-end)* • Menyokong pencapaian kedudukan yang lebih baik di peringkat persekutuan dalam *Online Services Index* pada tahun 2025 • e-Bencana Kelantan mula dilaksanakan pada tahun 2024	Bahagian Pengurusan Bencana, Pejabat Pembangunan Negeri, Urus Setia Kebajikan, Pembangunan Keluarga dan Wanita Kerajaan Negeri Kelantan dan jabatan/agensi Kerajaan Negeri Kelantan dan Persekutuan yang berkaitan	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 4 :	Memperkenalkan Pemacu Digital sebagai pakar dalaman di setiap jabatan/agensi kerajaan negeri.								
Melantik Pemacu Digital	• Pemacu Digital dilantik mengikut bidang kepakaran yang diiktiraf atau disahkan oleh ketua jabatan/agensi kerajaan negeri pada tahun 2024	Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan dan jabatan/agensi kerajaan negeri	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MEMANFAATKAN TEKNOLOGI DIGITAL UNTUK MENINGKATKAN KECEKAPAN PROSES KERJA DAN PRODUKTIVITI

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Memperkenalkan Program Mengutamakan Digital (Digital-First) dalam Urusan Kerja								
Pelaksanaan Digital Document Management System (DDMS) di Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri dan jabatan/agensi Kerajaan Negeri Kelantan	• Digital Document Management System (DDMS) dapat dilaksanakan di Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan pada 2024 manakala di jabatan/agensi kerajaan negeri dapat dilaksanakan mulai 2025	Bahagian Khidmat Pengurusan dan jabatan/agensi kerajaan negeri	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Program Kesedaran *Cloud* dan Teknologi Terkini	2025 – 1 sesi Teknologi terkini (70 orang peserta) dan 2 sesi makmal (140 orang peserta)	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 3 : MENINGKATKAN SET KEMAHIRAN DIGITAL PENJAWAT AWAM

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 6 :	Membangunkan "Penggerak Transformasi Digital" untuk melahirkan penjawat awam yang berkemahiran tinggi yang terdiri daripada pakar teknikal dan bakat profesional berkaitan ICT								
Menyediakan pelatih untuk program Digital Government Competency and Capability Readiness (DGCCR)	Dapat menyediakan seramai 7 orang pelatih bertauliah di bawah program Digital Government Competency and Capability Readiness (DGCCR) pada tahun 2025	Bahagian Pengurusan Sumber Manusia	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Program melahirkan penjawat awam berkemahiran tinggi dalam pengkomputeran awan (cloud)	• 2025 - 5 pegawai dilatih sebagai professional. Contohnya sebagai Cloud Architect/ DevOps. • 2026 - 5 pegawai dilatih sebagai professional. Contohnya sebagai Cloud Audit/ Financial.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 7 :	Menyediakan mekanisme pengukuran tahap keupayaan digital penjawat awam untuk semua gred dan skim serta menyediakan penyelesaian bagi meningkatkan kemahiran digital penjawat awam								
Melaksanakan Penilaian Celik Digital	100% penjawat awam negeri celik digital pada tahun 2024	Semua jabatan/agensi Kerajaan Negeri Kelantan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 4 : MEMANFAATKAN DATA UNTUK MENAMBAH BAIK PERKHIDMATAN KERAJAAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 8 :	Meningkatkan kuantiti dan kualiti set data terbuka untuk diterbitkan di platform data terbuka								
Menerbitkan set data terbuka baharu	Sekurang-kurangnya 5 set data terbuka baharu diterbitkan setiap tahun bermula 2024 hingga 2027	Semua jabatan/agensi Kerajaan Negeri Kelantan	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030
Mengemaskini set data terbuka sedia ada	Sekurang-kurangnya 80% set data terbuka sedia ada dikemaskinikan setiap tahun bermula 2024 hingga 2030	Semua jabatan/agensi Kerajaan Negeri Kelantan	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Inisiatif 9 :	Semua jabatan/agensi negeri menggunakan pembayaran tanpa tunai sebagai pilihan kaedah transaksi yang lebih berkesan								
Memperluaskan pelaksanaan pembayaran terimaan hasil bagi semua urusan kerajaan di bawah Pentadbiran Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan secara dalam talian melalui Portal Sistem Perkhidmatan Pembayaran Secara Dalam Talian Kelantan (SerambiPay).	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Kelantan (JAHEAIK), Jabatan Perhutanan Negeri Kelantan (JPNK), Jabatan Kerja Raya Negeri Kelantan (JKR) dan Pejabat Pembangunan Negeri (PPN) dapat menyediakan pilihan pembayaran tanpa tunai pada tahun 2024	Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan, Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat dan Pejabat Perbendaharaan Negeri Kelantan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Memperluaskan pelaksanaan pembayaran hasil cukai taksiran, sewaan, kompaun secara dalam talian melalui kaunter MyKiosk di semua PBT	Semua PBT dapat menyediakan kaunter bayaran tanpa tunai pada tahun 2024	Semua PBT	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 5 : MENINGKATKAN SKOP DAN KUALITI PERKHIDMATAN DALAM TALIAN BAGI MENAMBAH BAIK PENGALAMAN PENGGUNA

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 10 :	Mewujudkan Pusat Sehenti (One Stop Centre) bagi khidmat nasihat, promosi dan memudahcara permohonan pelaburan di Negeri Kelantan melalui perkhidmatan secara dalam talian selaras dengan transformasi pendigitalan perkhidmatan Kerajaan Negeri Kelantan								
Mewujudkan dan melaksanakan Portal Invest Kelantan dan Sistem e-Pelaburan	Portal Invest Kelantan dan Sistem e-Pelaburan dapat dilaksanakan pada tahun 2024.	Bahagian Pelaburan Kelantan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 11 :	Semua jabatan/agensi kerajaan negeri menggunakan sistem permohonan secara dalam talian bagi menambahbaik penyampaian perkhidmatan kerajaan selaras dengan transformasi pendigitalan kerajaan								
Melaksanakan Sistem e-Perumahan	Sistem e-Perumahan dapat dilaksanakan pada tahun 2024.	Bahagian Perumahan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 12 :	Menyokong Gerbang Rasmi Perkhidmatan Dalam Talian Kerajaan (GOS Gateway)								
Menyokong penambahbaikan Gerbang Rasmi Perkhidmatan Dalam Talian Kerajaan (GOS Gateway)untuk diintegrasikan dengan sistem kerajaan negeri.	Menyumbang kepada sasaran 85% perkhidmatan dalam talian kerajaan dari peringkat awal ke akhir untuk diintegrasikan	Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 5 : MENINGKATKAN SKOP DAN KUALITI PERKHIDMATAN DALAM TALIAN BAGI MENAMBAH BAIK PENGALAMAN PENGGUNA

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 13 :	Mempercepat pelaksanaan Identiti Digital untuk meningkatkan keselamatan, menambah baik penyampaian perkhidmatan dan lebih memudahkan								
Melaksanakan Identiti Digital Kelantan (Kelantan ID)	• Melaksanakan Identiti Digital Kelantan (Kelantan Digital Identity (KDI)) pada tahun 2027. • Mencapai peningkatan sebanyak 25% dalam jumlah pendaftaran pengguna Kelantan ID dalam tempoh enam bulan pertama, menunjukkan peningkatan kesedaran dan penerimaan platform. • Berjaya mengintegrasikan Kelantan ID dengan 50% daripada sistem perkhidmatan tambahan termasuk sistem pengurusan bantuan subsidi dan pembelajaran digital (smart school) pada tahun 2025 menunjukkan keberhasilan dalam memperluas ekosistem digital Negeri Kelantan. • Mencapai kadar kepuasan pengguna sebanyak 90% melalui tinjauan penggunaan tahunan, menunjukkan keberkesanan dalam menyediakan perkhidmatan yang memenuhi harapan pengguna. • Mematuhi 100% standard keselamatan data yang ditetapkan oleh undang-undang dan peraturan, menunjukkan komitmen terhadap keselamatan dan privasi data pengguna. • Mencapai 80% daripada populasi sasaran melalui kempen kesedaran awam, menunjukkan peningkatan kesedaran tentang Kelantan ID dan manfaatnya dalam kalangan penduduk Negeri Kelantan.	Agensi Perbadanan Digital yang diluluskan oleh Kerajaan Negeri dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd. (KIGSB)	2024	2025	2026	**2027**	2028	2029	2030
Inisiatif 14 :	Mempercepat pelaksanaan tandatangan digital bagi keseluruhan perkhidmatan dalam talian sektor awam untuk membolehkan transaksi digital dari peringkat awal ke akhir.								
Melaksanakan tandatangan digital	Penerimagunaan sepenuhnya tandatangan digital dalam sektor awam negeri pada tahun 2027.	Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan, Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat dan jabatan/agensi kerajaan negeri yang berkaitan	2024	2025	2026	**2027**	2028	2029	2030

TERAS STRATEGIK

02

PENINGKATAN DAYA SAING EKONOMI MELALUI PENDIGITALAN

STRATEGI

1. MEMUDAH CARA PENERIMAGUNAAN DIGITAL, AKSES DAN PENGGUNAAN TEKNOLOGI DIGITAL YANG BERKESAN MERENTAS SAIZ FIRMA DAN TAHAP KEMATANGAN DIGITAL.
2. MEMANFAATKAN TEKNOLOGI DIGITAL UNTUK MENINGKATKAN KECEKAPAN PROSES KERJA DAN PRODUKTIVITI SERTA JUALAN.
3. MEMPERCEPAT PEMBANGUNAN INDUSTRI DENGAN MENINGKATKAN PENYERTAAN TEMPATAN.
4. MEMPERKEMAS KAWAL SELIA BAGI BERTINDAK BALAS TERHADAP KEPERLUAN EKONOMI DIGITAL DAN MENGGALAKKAN MODEL PERNIAGAAN INOVATIF.
5. MEMBANGUNKAN KLUSTER EKONOMI DAN INDUSTRI DIGITAL SERTA MEMACU AKTIVITI KEUSAHAWANAN.

STRATEGI 1 : MEMUDAH CARA PENERIMAGUNAAN DIGITAL, AKSES DAN PENGGUNAAN TEKNOLOGI DIGITAL YANG BERKESAN MERENTAS SAIZ FIRMA DAN TAHAP KEMATANGAN DIGITAL

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Menyediakan "Kompas Digital" yang disesuaikan mengikut perniagaan untuk menggalakkan penggunaan digital.								
Menggalakkan penggunaan Kompas Digital	Lebih daripada separuh Perusahaan Mikro, Kecil dan Sederhana (PMKS) di Kelantan menerimaguna pendigitalan (keseluruhan PMKS di Kelantan ialah 46,618) pada tahun 2026.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MEMANFAATKAN TEKNOLOGI DIGITAL UNTUK MENINGKATKAN KECEKAPAN PROSES KERJA DAN PRODUKTIVITI SERTA JUALAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 2 :	Mentransformasikan PMKS dari berniaga cara tradisi kepada digital.								
Program Transformasi Digital PMKS (Traditional to digital)	Program ini dapat dilaksanakan mulai tahun 2024 hingga 2027 yang melibatkan penyertaan usahawan Individu, komuniti PMKS dan peniaga-peniaga/ pembeli di pasar basah setiap Jajahan.	TM SME, agensi kerajaan negeri, persatuan dan pertubuhan.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Program Transformasi Digital PMKS *(Home to On-line)*	Program ini dapat dilaksanakan mulai tahun 2024 hingga 2027 yang melibatkan penyertaan individu dan komuniti PMKS yang terdiri daripada peniaga-peniaga serunding daging, produk sejuk beku dan produk-produk tempatan yang lain.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 3 : MEMPERCEPAT PEMBANGUNAN INDUSTRI DENGAN MENINGKATKAN PENYERTAAN TEMPATAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 3 :	Menggalakkan penyertaan pertandingan data terbuka digital peringkat nasional yang bertemakan penyelesaian inovatif isu sosial dan alam sekitar.								
Menggalakkan Penyertaan Pertandingan Data Terbuka	Menyumbang kepada pewujudan sekurang-kurangnya 100 syarikat pada peringkat permulaan pada tahun 2026.	Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 4 :	Mempromosi produk-produk tempatan melalui penggunaan media sosial bagi memperolehi pemasaran yang lebih meluas.								
Memperluas pemasaran produk-produk peserta Tadahan Rahmat melalui penggunaan media sosial rasmi jabatan/agensi kerajaan negeri	Produk-produk Tadahan Rahmat dapat dipromosikan di laman sesawang dan media sosial (seperti Facebook, Instagram dll.) rasmi jabatan/agensi kerajaan negeri	Semua Pejabat Tanah dan Jajahan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 4 : MEMPERKEMAS KAWAL SELIA BAGI BERTINDAK BALAS TERHADAP KEPERLUAN EKONOMI DIGITAL DAN MENGGALAKKAN MODEL PERNIAGAAN INOVATIF

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Menyokong pembangunan sistem Intellectual Property (IP) yang dinamik bagi ekonomi digital untuk menggalakkan inovasi.								
Menggunapakai Sistem IP Yang Dinamik Bagi Ekonomi Digital	Lebih daripada 500 pemilikan IP pada tahun 2030 di Negeri Kelantan	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	2026	2027	2028	2029	**2030**
Inisiatif 6 :	Menerima pakai pendekatan kawal selia yang tangkas untuk memenuhi keperluan perniagaan dalam ekonomi digital.								
Mewujudkan persekitaran kawal selia yang kondusif	Menyumbang kepada pewujudan sekurang-kurangnya 100 syarikat pada peringkat permulaan pada tahun 2025	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Menyemak semula keperluan kawal selia.	Menyumbang kepada pewujudan sekurang-kurangnya 100 syarikat pada peringkat permulaan pada tahun 2025.	Bahagian Koridor Infrastruktur – Sistem Maklumat Geospatial (BKI-GIS)	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 5 : MEMBANGUNKAN KLUSTER EKONOMI DAN INDUSTRI DIGITAL SERTA MEMACU AKTIVITI KEUSAHAWANAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 7 :	Memperkasa jaguh tempatan dan menggalakkan pelaburan melalui kluster ekonomi dan industri digital								
Menubuhkan Kluster Ekonomi dan Industri Digital Negeri	Kluster Ekonomi dan Industri Digital Negeri dapat ditubuhkan sebagai hab terpilih dalam memacu pembangunan ekonomi Negeri Kelantan pada tahun 2025.	Unit Perancang Ekonomi Negeri	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Menubuhkan Pusat Ekonomi Digital GIG Kelantan *(Kelantan GIG Digital Economy Centre)*	80% pekerja Ekonomi Digital GIG dapat didaftarkan di bawah Pusat Ekonomi Digital GIG Kelantan pada tahun 2025 dan mendapat manfaat dari kerajaan.	Unit Perancang Ekonomi Negeri	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 8 :	Melonjakkan keupayaan syarikat kandungan kreatif untuk menawarkan perkhidmatan dan produk yang bertepatan melalui pendigitalan								
Creative Content Business and Product Directory dan Digital Creative Content Vault	• 2025 - Sejumlah 30 pemain industri dapat dilatih masing-masing dalam satu sesi Creative Content Business and Product Directory dan satu sesi Digital Creative Content Vault. • 2026 - Sejumlah 30 pemain industri dapat dilatih masing-masing dalam satu sesi Creative Content Business and Product Directory dan satu sesi Digital Creative Content Vault.	Malaysia Digital Economy Corporation	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 5 : MEMBANGUNKAN KLUSTER EKONOMI DAN INDUSTRI DIGITAL SERTA MEMACU AKTIVITI KEUSAHAWANAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 9 :	Mempercepat pembangunan industri dengan penglibatan swasta dan kerajaan melalui program transformasi teknologi digital, program inovasi dan galakan pelaburan dalam kluster ekonomi dan industri digital								
Pembangunan Lembah Silikon Mini (Mini Silicon Valley) melalui Inisiatif Pelaburan Swasta dengan penarikan pelaburan baru dalam bidang teknologi digital melalui pakej insentif yang menarik oleh Kerajaan Negeri dan Pusat.	Lembah Silikon Mini (Mini Silicon Valley) dapat dibangunkan pada tahun 2030. Perancangan jangka masa pendek (Fasa 1) akan mewujudkan pembangunan berikut: • Ruang Daya Cipta (RDC) • Pusat Keusahawanan Digital • Pusat Data Mini • Co Working Space Perancangan jangka sederhana/Panjang (Fasa 2) akan mewujudkan pembangunan berikut: • Digital Entrepreneur Township dan Cyber City • Taman Teknologi Kelantan (Pusat Sains & Teknologi Kelantan) • Hab Inovasi	Unit Perancang Ekonomi Negeri, Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan dan Agensi Perbadanan Digital Negeri yang diluluskan oleh Kerajaan Negeri	2024	2025	2026	2027	2028	2029	**2030**
Inisiatif 10 :	Merancakkan pembangunan industri digital melalui pemerkasaan projek dan aktiviti keusahawanan digital.								
Membangun dan memperkasa platform e-dagang *(KALAShop)*	Mendaftarkan 50 hingga 100 usahawan terutama perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS) setahun sebagai penjual *(seller)* dalam *KALAShop.*	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Projek Transformasi Digital TM	Melatih 500 orang usahawan dalam masa 3 tahun (2024 -2026)yang mempunyai pengetahuan dan kemahiran serta berkemampuan menjalankan perniagaan secara digital.	Telekom Malaysia Berhad	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030

TERAS STRATEGIK

03

PEMBINAAN INFRASTRUKTUR DIGITAL YANG MENYOKONG

STRATEGI

1. MENGGUNAKAN LANGKAH KAWAL SELIA UNTUK MEMPERLUAS LIPUTAN INFRASTRUKTUR.
2. MEMANFAATKAN PENDIGITALAN UNTUK MENANGANI CABARAN YANG TELAH LAMA DIHADAPI.
3. MENINGKATKAN KEUPAYAAN INFRASTRUKTUR TEKNOLOGI DIGITAL.
4. MEMPERLUAS LIPUTAN INFRASTRUKTUR TELEKOMUNIKASI DIGITAL UNTUK KEMUDAHAN RAKYAT.

STRATEGI 1 : MENGGUNAKAN LANGKAH KAWAL SELIA UNTUK MEMPERLUAS LIPUTAN INFRASTRUKTUR

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Mengkaji semula undang-undang dan peraturan untuk menambah baik penyediaan infrastruktur digital.								
Menyemak semula perundangan dan peraturan negeri yang berkaitan pembangunan infrastruktur digital.	Semua perundangan dan peraturan negeri yang berkaitan pembangunan infrastruktur digital disemak semula pada tahun 2026	Unit Perancang Ekonomi Negeri, Bahagian Undang-Undang dan Pejabat Penasihat Undang-Undang Negeri	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 2 :	Jalur lebar dijadikan infrastruktur asas mandatori untuk memastikan ketersediaan akses internet bagi pembangunan baharu.								
Menguatkuasakan undang-undang/peraturan pelaksanaan Infrastruktur Jalur Lebar sebagai utiliti asas bagi pembangunan baharu.	• Undang-undang/peraturan pelaksanaan Infrastruktur Jalur Lebar sebagai utiliti asas bagi pembangunan baharu di Negeri Kelantan dikuatkuasakan mulai 2024 bagi projek berskala besar dan sederhana. • Undang-undang berkaitan jalur lebar sebagai utiliti asas pada peringkat negeri terselaras dengan peringkat persekutuan pada tahun 2025/2026.	Bahagian Koridor Infrastruktur-Sistem Maklumat Geospatial, Bahagian Kerajaan Tempatan dan Bahagian Perumahan.	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 3 :	Mengukuhkan penggunaan OSC 3.0 Plus Online di semua Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) untuk mempercepat proses kelulusan pembangunan infrastruktur jalur lebar.								
Mengukuhkan Pelaksanaan Platform Digital Sistem Penyampaian Prosedur Pemajuan *OSC 3 Plus Online* di semua PBT	Semua PBT dapat mengukuhkan pelaksanaan *OSC 3 Plus Online* pada tahun 2024. Pencapaian Agensi Teknikal Luaran (ATL) membuat ulasan dalam tempoh 7 hari yang ditetapkan sekurang-kurangnya mencapai 90%.	Jabatan Pusat Setempat (OSC) semua PBT	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MEMANFAATKAN PENDIGITALAN UNTUK MENANGANI CABARAN YANG TELAH LAMA DIHADAPI

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 4 :	Memperluas penggunaan Telecommunication Tower Management System (TTMS) kepada lebih banyak Pihak Berkuasa Tempatan (PBT).								
Taklimat penggunaan TTMS kepada PBT	Semua Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) menggunakan TTMS pada tahun 2024.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 3 : MENINGKATKAN KEUPAYAAN INFRASTRUKTUR TEKNOLOGI DIGITAL

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Melonjakkan keupayaan masjid dengan menyediakan kemudahan berasaskan platform digital.								
Program Masjid Digital	Semua Masjid Bandar, Jajahan dan mukim terpilih di Negeri Kelantan mengadaptasi penggunaan ICT secara menyeluruh melalui: • Penaiktarafan Infrastruktur rangkaian dan internet bagi 20 Masjid Bandar dan Jajahan Negeri Kelantan. • Pembekalan Internet / wifi bagi Masjid Mukim pilihan yang berpotensi • Pewujudan jaringan keselamatan (security) ke atas akses data. • Kelengkapan peralatan ICT asas bagi membolehkan penyebaran/perkongsian maklumat/dakwah dapat dibuat. • Pewujudan Mini Makmal Komputer di masjid-masjid bagi tujuan akses qaryah dengan tahap keselamatan yang baik. • Pembekalan sistem multimedia sebagai peranti komunikasi antara Jemaah dan imam.	Majlis Agama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan, Unit Teknologi Maklumat dan Multimedia	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Program Masjid Digital TM	Mendigitalkan 17 buah masjid kategori Masjid Negeri, Bandar dan Jajahan pada tahun 2024 dan 2025	Telekom Malaysia Berhad	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 6 :	Menarik lebih banyak pelabur dalam Pembangunan Kemudahan Jalur Lebar *"Fiberization"* di Negeri Kelantan.								
Kerjasama Inisiatif Pelaburan Swasta dalam Pembangunan Infra Komunikasi	Kemudahan infrastruktur jalur lebar akan tersedia pada tahun 2025.	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

STRATEGI 3 : MENINGKATKAN KEUPAYAAN INFRASTRUKTUR TEKNOLOGI DIGITAL

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 7 :	Melonjakkan keupayaan syarikat pusat data tempatan untuk menyediakan perkhidmatan pengkomputeran awan berteknologi tinggi								
Menyediakan persekitaran yang menyokong syarikat pusat data tempatan untuk menyediakan perkhidmatan pengkomputeran awan berteknologi tinggi dan boleh dipercayai.	Pendapatan melalui industri pusat data tempatan dapat dihasilkan mulai tahun 2025 dan meningkat pada tahun 2026.	Perbadanan Menteri Besar Kelantan dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 4 : MEMPERLUAS LIPUTAN INFRASTRUKTUR TELEKOMUNIKASI DIGITAL UNTUK KEMUDAHAN RAKYAT

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 8 :	Memperluaskan penyediaan Wifi Percuma bagi menyokong usaha-usaha pendigitalan di Negeri Kelantan								
Projek Pemasangan WiFi Percuma di Sekolah, Masjid dan Tempat-Tempat Strategik di Negeri Kelantan	Pemasangan WiFi Percuma Di Sekolah, Masjid dan Tempat-Tempat Strategik Di Negeri Kelantan dapat dilaksanakan bermula tahun 2025 hingga 2027.	Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat	2024	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030
Inisiatif 9 :	Memperluaskan penyediaan rangkaian infrastruktur fiber yang menyokong usaha-usaha pendigitalan kepada isi rumah di Negeri Kelantan melalui Pelan Jalinan Digital Negara (JENDELA).								
Penyediaan perkhidmatan Unifi di kawasan-kawasan pinggir bandar dan luar bandar dan penggantian kesemua perkhidmatan Streamyx *(copper cable)* dengan perkhidmatan Unifi *(highspeed broadband)* di Kelantan	Pembangunan Infrastruktur yang menyeluruh untuk menyokong semua aktiviti ekonomi digital pada tahun 2025.	Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM)	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

TERAS STRATEGIK 04

PEMBANGUNAN BAKAT DIGITAL YANG TANGKAS DAN KOMPETEN

STRATEGI

1. MENGINTEGRASIKAN KEMAHIRAN DIGITAL DALAM PENDIDIKAN PERINGKAT RENDAH DAN MENENGAH.
2. MENGALIH TUMPUAN PENDIDIKAN VOKASIONAL DAN TERTIARI DARIPADA KEMAHIRAN KHUSUS BERKAITAN KERJA KEPADA KOMPETENSI DAN KEBOLEHSUAIAN.
3. MELATIH SEMULA KEMAHIRAN TENAGA KERJA SEMASA DENGAN KEMAHIRAN DIGITAL YANG DIPERLUKAN UNTUK KEKAL RELEVAN.
4. MELINDUNGI DAN MELENGKAPKAN PEKERJA GIG DENGAN KEMAHIRAN YANG BERSESUAIAN.

STRATEGI 1 : MENGINTEGRASIKAN KEMAHIRAN DIGITAL DALAM PENDIDIKAN PERINGKAT RENDAH DAN MENENGAH

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Memperkenalkan program "My Device" untuk memastikan semua pelajar di Kelantan mendapat akses kepada pembelajaran digital								
Melaksanakan Program 'MyDevice Anak Kelantan'	Setiap pelajar sekolah memperoleh peralatan digital tersendiri berdasarkan kepada keperluan pembelajaran mulai tahun 2026.	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 2 :	Memperkenalkan Pakej Jalinan Digital (PJD) untuk memastikan semua sekolah di Kelantan mempunyai ketersambungan yang baik.								
Melaksanakan Pakej Jalinan Digital (PJD) Sekolah-Sekolah Kelantan	Semua sekolah mendapat akses kepada ketersambungan internet mulai tahun 2026	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 3 :	Menerima guna teknologi digital untuk meningkatkan keseluruhan persekitaran pembelajaran.								
Melaksanakan Penggunaan Teknologi Digital Dalam Penyampaian Pendidikan	Semua sekolah menerima guna penyelesaian dan teknologi digital dalam penyampaian pendidikan pada mulai tahun 2026.	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Creativity @ Schools - LevelUp@ Schools	• 2025 – Sejumlah 90 orang pelajar sekolah rendah dan menengah dapat dilatih dalam 3 sesi Program *Creativity @ Schools – LevelUp@Schools.* • 2026 - Sejumlah 90 orang pelajar sekolah rendah dan menengah dapat dilatih dalam 3 sesi Program *Creativity @ Schools – LevelUp@Schools.*	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Creativity@ Schools-Kreatif!@ Schools	• 2025 – Sejumlah 90 orang pelajar sekolah rendah dan menengah dapat dilatih dalam 3 sesi Program *Creativity @ Schools – Kreatif!@Schools.* • 2026 - Sejumlah 90 orang pelajar sekolah rendah dan menengah dapat dilatih dalam 3 sesi Program *Creativity @ Schools – Kreatif!@Schools.*	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 4 :	Menjadikan sekolah di Kelantan sebagai Digital Maker Schools.								
Melaksanakan Program Kelantan Digital Maker Schools	200 Sekolah Juara Kelantan Digital Maker dapat dicapai pada tahun 2030	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2025	2025	2026	2027	2028	**2030**	2025

STRATEGI 1 : MENGINTEGRASIKAN KEMAHIRAN DIGITAL DALAM PENDIDIKAN PERINGKAT RENDAH DAN MENENGAH

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Memperkenalkan program "Kelantan Digital Teacher" untuk menggalakkan guru menguasai sepenuhnya penggunaan peralatan dan teknologi digital.								
Melaksanakan Program Kelantan Digital Teacher	Semua guru mengikuti program latihan Kelantan Digital Teacher pada tahun 2026	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Melaksanakan Program Kesediaan Pendidik #mydigitalmaker #CikguJuaraDigital	Melahirkan kumpulan pendidik pakar teknologi digital seramai 10 orang di setiap Jajahan pada tahun 2026	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 6 :	Memperluas bank pengetahuan yang mempunyai akses terbuka untuk menempatkan bahan pengajaran bagi kegunaan pendidik.								
Menggalakkan penggunaan Bank Pengetahuan Untuk Kegunaan Pendidik	Bank pengetahuan yang mempunyai akses terbuka yang diwujudkan oleh KPM dan KPT dapat digunapakai di Kelantan mulai tahun 2025.	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 7 :	Menyediakan bank soalan untuk menempatkan soalan ujian dan peperiksaan bagi kegunaan guru dan pelajar.								
Menyediakan Platform Sistem Bank Soalan Ujian dan Peperiksaan untuk guru dan pelajar sekolah di Kelantan (Kelantan Question Bank)	Bank Soalan Ujian dan Peperiksaan dapat digunakan mulai tahun 2025.	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MENGALIH TUMPUAN PENDIDIKAN VOKASIONAL DAN TERTIARI DARIPADA KEMAHIRAN KHUSUS BERKAITAN KERJA KEPADA KOMPETENSI DAN KEBOLEHSUAIAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 8 :	Mempergiat kerjasama awam dan swasta melalui Lembaga Teknologis Malaysia (MBOT)								
Program Kolaborasi dan Jalinan Strategik Institut Pengajian Tinggi (IPT) di Kelantan dengan Lembaga Teknologis Malaysia (MBOT)	Semua IPT di Kelantan menjadi rakan kongsi strategik dalam MBOT pada tahun 2025	Semua IPT di Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 3 : MELATIH SEMULA KEMAHIRAN TENAGA KERJA SEMASA DENGAN KEMAHIRAN DIGITAL YANG DIPERLUKAN UNTUK KEKAL RELEVAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 9 :	Melancarkan program "Kelantan Social Entrepreneurs Circle" untuk melengkapkan usahawan sosial dengan kemahiran digital dan menyediakan platform jaringan perhubungan								
Melaksanakan Program "Kelantan Social Entrepreneurs Circle"	Semua usahawan sosial di Kelantan akan menjadi ahli Social Entrepreneurs Circle pada tahun 2025.	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 10 :	Memperkenalkan program latihan untuk meningkatkan kemahiran digital pengurusan atasan.								
Melaksanakan Program Latihan Kemahiran Digital Pengurusan Atasan	50% pengurusan atasan di syarikat berkaitan kerajaan, syarikat multinasional dan PMKS di Kelantan menyertai program ini pada tahun 2026.	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan, Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd. dan Institut Latihan Darul Naim	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 11 :	**Menyelaras inisiatif latihan kemahiran semula oleh pelbagai agensi kerajaan dalam portal tunggal untuk memudahkan akses.**								
Menggalakkan Penggunaan MyFutureJobs Bagi Maklumat Peningkatan Kemahiran dan Latihan Kemahiran Semula Majikan dan Pekerja	Majikan dapat mengakses program latihan yang boleh disesuaikan dengan keperluan majikan manakala pekerja akan dapat meneroka peluang kerjaya melalui portal MyFutureJobs pada tahun 2024.	Bahagian Pengurusan Sumber Manusia dan Institut Latihan Darul Naim	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 12 :	Memperkenalkan program peningkatan kemahiran profesional berkaitan ekonomi digital								
Melaksanakan Program Peningkatan Kemahiran Profesional Ekonomi Digital	Membangunkan bakat profesional digital ekonomi termasuk 50 pekerja berkemahiran tentang keselamatan siber dan 50 profesional data mulai tahun 2025 hingga 2028 di Kelantan.	Institut Latihan Darul Naim	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Program Peningkatan Kemahiran Keselamatan Siber bagi Professional	Sejumlah 250 bakat dilatih dalam keselamatan siber dalam program peningkatan kemahiran dalam tempoh (2025-2029)	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	2030
Enterprise Development Program (EDP)	2025 – 2027 - Sejumlah 50 orang yang terdiri daripada pelajar universiti, lepasan universiti dan profesional separa mahir/mahir dapat dilatih dalam Program EDP setiap tahun.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030
Program Creator Studio	2025 - 2027 – Sejumlah 50 orang yang terdiri daripada pelajar universiti, lepasan universiti dan profesional separa mahir/mahir dapat dilatih dalam *Program Creator Studio* setiap tahun.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030

STRATEGI 3 : MELATIH SEMULA KEMAHIRAN TENAGA KERJA SEMASA DENGAN KEMAHIRAN DIGITAL YANG DIPERLUKAN UNTUK KEKAL RELEVAN

Inisiatif 12 :	Memperkenalkan program peningkatan kemahiran profesional berkaitan ekonomi digital								
DCC Digital Incubation Program (DCC INC)	2025 – 2027 - Sejumlah 50 orang yang terdiri daripada pelajar universiti, lepasan universiti dan profesional separa mahir/mahir dapat dilatih dalam DCC Digital Incubation Program (DCC INC) setiap tahun.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030
Program Latihan Kemahiran Digital dan Industri Kreatif	Seramai 875 orang peserta yang terdiri daripada profesional separa mahir/mahir dan usahawan dapat dilatih melalui Program Latihan Kemahiran Digital dan Industri Kreatif yang merangkumi lima (5) latihan iaitu Latihan *Mobile Video Editor,* Latihan Pereka Grafik Pengiklanan, Latihan Digital *Media Illustrator*, Latihan *Multimedia Artist* dan Latihan *Multicamera Live Streaming* bermula tahun 2024 hingga 2030 dengan anggaran peserta masing –masing seramai 25 orang bagi setiap latihan yang akan dilaksanakan selama tujuh tahun (25 orang x 7 tahun x 5 latihan = 875).	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

STRATEGI 4 : MELINDUNGI DAN MELENGKAPKAN PEKERJA GIG DENGAN KEMAHIRAN YANG BERSESUAIAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 13 :	Memperkenalkan program “GigUp” untuk melengkapkan pekerja gig dengan kemahiran untuk pelbagai tujuan.								
Menyelaras Pelaksanaan Program GigUp	Semua pekerja gig dalam ekonomi perkongsian di Kelantan menyertai program “GigUp” mulai tahun 2025 hingga 2027.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	**2025**	**2026**	**2027**	2028	2029	2030
Inisiatif 14 :	Memperkenalkan perlindungan sosial jangka panjang untuk pekerja gig								
Program Kolaborasi dan Jalinan Strategik Pendaftaran Pekerja Gig Untuk Perlindungan Sosial	Semua pekerja gig di Kelantan mempunyai perlindungan sosial sehingga akhir tahun 2026.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030

TERAS STRATEGIK

05

PEWUJUDAN MASYARAKAT DIGITAL YANG INKLUSIF

STRATEGI

1. MENINGKATKAN PENYERTAAN RAKYAT KELANTAN YANG INKLUSIF DALAM AKTIVITI DIGITAL.
2. MEMPERKASA KUMPULAN SASAR KHUSUS DALAM MASYARAKAT UNTUK TURUT SERTA DALAM EKONOMI DIGITAL MELALUI AKTIVITI KEUSAHAWANAN.

STRATEGI 1 : MENINGKATKAN PENYERTAAN RAKYAT KELANTAN YANG INKLUSIF DALAM AKTIVITI DIGITAL

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Memperkenalkan Program Pendaftaran Sukarelawan Digital Kelantan dan Program Latihan Digital Rakyat Kelantan untuk menggalakkan sukarelawan dalam mengendalikan latihan digital								
Mengadakan Program Pendaftaran Sukarelawan Digital Kelantan dan Program Latihan Digital Rakyat Kelantan yang dikendalikan oleh Sukarelawan Digital Kelantan	Pelaksanaan 2 program Latihan Digital Rakyat Kelantan yang dikendalikan oleh Sukarelawan Digital Kelantan setiap tahun bermula 2025 hingga 2030	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd. dan Urus Setia Kebajikan, Pembangunan Keluarga dan Wanita Negeri Kelantan dan Pertubuhan Sukarelawan Rakyat Kelantan (MeSRA).	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Inisiatif 2 :	Mengguna pakai pangkalan data berpusat, menyeluruh dan terkini berkaitan jurang digital								
Program Kolaborasi dan Jalinan Strategik Penggunaan Pangkalan Data Berpusat Jurang Digital	• Menerima guna pangkalan data tunggal bagi kumpulan mudah terjejas pada tahun 2025. • Menerima guna Indeks Keterangkuman Digital pada tahun 2025.	Unit Perancang Ekonomi Negeri, Pejabat Pembangunan Negeri dan Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 3 :	Mengguna pakai sistem dan pangkalan data berpusat berkaitan perpustakaan								
Program Kolaborasi dan Jalinan Strategik Penyediaan Perkhidmatan uPustaka (Perpustakaan Ubiquitous)	• Pelaksanaan aktiviti berbentuk keilmuan bagi mendapatkan maklumat daripada risalah, ebook, pangkalan data melalui sumber yang sahih. • Penganjuran kursus kesedaran dan latihan kepada masyarakat, IPT, sekolah tentang kewujudan ubiquitous library atau u-pustaka di Malaysia di mana ianya boleh digunakan secara percuma khususnya oleh rakyat Kelantan. • Promosi penggunaan perkhidmatan uPustaka kepada rakyat Negeri Kelantan.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan, Perpustakaan Awam Cawangan / Komuniti / Desa / Sekolah	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Inisiatif 4 :	Mempromosi dan menggalakkan penggunaan pembayaran elektronik bagi rakyat untuk menjadi masyarakat tanpa tunai								
Rakan Strategik Kempen Promosi dan Penggalakan Penggunaan e-Pembayaran di Jabatan / Agensi Kerajaan Negeri Kelantan.	• Transaksi tanpa tunai sebagai pilihan utama di sektor awam negeri Kelantan pada tahun 2024. • Mencapai 50% pembayaran tanpa tunai pada tahun 2025.	Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan, Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat, Pejabat Perbendaharaan Negeri Kelantan, Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri, semua Pejabat Tanah dan Jajahan, dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 1 : MENINGKATKAN PENYERTAAN RAKYAT KELANTAN YANG INKLUSIF DALAM AKTIVITI DIGITAL

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Mempromosikan program onboarding pembayaran elektronik bagi peniaga dan pengguna untuk menjadi masyarakat tanpa tunai								
Promosi Penggunaan Kelantan Pay	• Mencapai 2000 bilangan pengguna baharu setiap tahun • Mengadakan promosi sekurang-kurangnya dua kali setahun	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Program Jelajah Go Digital	• Mencapai 40% pembayaran tanpa tunai pada tahun 2025. • Semua pasar di Negeri Kelantan akan dilaksana Program Jelajah Go Digital pada tahun 2025.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 6 :	Menggalakkan masyarakat menggunakan teknologi digital dalam penjagaan alam sekitar								
Galakan Penggunaan Peralatan Digital dan Sistem Bagi Pengurusan Sisa Pepejal dan Alam Sekitar	• Peningkatan kutipan barang kitar semula dan pengurangan sampah dihantar ke tapak pelupusan • Peningkatan penyertaan bilangan sekolah dan agensi • Mencapai bandar rendah karbon di setiap PBT pada tahun 2025.	Kelantan Utilities Mubaarakan Holdings Sdn. Bhd. dan Pihak Berkuasa Tempatan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MEMPERKASA KUMPULAN SASAR KHUSUS DALAM MASYARAKAT UNTUK TURUT SERTA DALAM EKONOMI DIGITAL MELALUI AKTIVITI KEUSAHAWANAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 7 :	Memperkukuhkan penggunaan platform dalam talian bertujuan meningkatkan akses oleh kumpulan mudah terjejas.								
Latihan Penggunaan Portal Go-eCommerce	• Jumlah pengguna yang berdaftar. • Jumlah pengguna yang menjalankan latihan kendiri menggunakan modul latihan yang disediakan.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Latihan Penggunaan eUsahawan	• Menghasilkan statistik jumlah peserta yang dilatih, statistik jumlah peserta yang melaporkan jualan tambahan selepas menghadiri latihan dan statistik jumlah terkumpul jualan tambahan. • Menghasilkan statistik jumlah peserta yang mendaftar di platform jualan dalam talian dan jumlah jualan terkumpul secara dalam talian menerusi platform jualan.	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

STRATEGI 2 : MEMPERKASA KUMPULAN SASAR KHUSUS DALAM MASYARAKAT UNTUK TURUT SERTA DALAM EKONOMI DIGITAL MELALUI AKTIVITI KEUSAHAWANAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 7 :	Memperkukuhkan penggunaan platform dalam talian bertujuan meningkatkan akses oleh kumpulan mudah terjejas.								
Latihan Penggunaan Perkhidmatan e-Dagang Setempat (PeDAS)	• Menghasikan statistik jumlah peserta yang dilatih, statistik jumlah peserta yang melaporkan jualan tambahan selepas menghadiri latihan dan statistik jumlah jualan tambahan terkumpul. • Menghasilkan statistik jumlah peserta yang mendaftar di platform jualan dalam talian dan statistik jumlah jualan terkumpul secara dalam talian menerusi platform jualan.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Latihan Penggunaan 100 *Go Digital Coaching*	• Jumlah PKS yang berdaftar • Jumlah PKS yang dilatih.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Latihan *SME Digital Accelerator*	• Menghasilkan statistik jumlah PKS yang dilatih. • Menghasilkan statistik jumlah PKS yang menerapkan penyelesaian digital.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Ceramah dan Karnival Kandungan Digital Kreatif secara dalam talian dan Pertandingan e-sukan	• 1 sesi bagi Program Digital Creative Content Roadshow dapat dilaksanakan pada tahun 2025 • 1 sesi bagi Jom My Games – Esports dapat dilaksanakan pada tahun 2026.	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Kelas Ekonomi Digital Inisiatif "KEDAI"	• 1 DUN dapat melahirkan 20 orang usahawan yang berjaya melalui platform ekonomi digital setiap tahun.	Suruhanjaya Komunikasi dan Mutimedia Malaysia (SKMM)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030

TERAS STRATEGIK

06

PEMBINAAN PERSEKITARAN DIGITAL YANG DIPERCAYAI, SELAMAT DAN BERETIKA

STRATEGI

1. MEMPERKUKUH KESELAMATAN DAN ETIKA DALAM AKTIVITI DIGITAL DAN URUS NIAGA.
2. MENINGKATKAN KOMITMEN KERAJAAN NEGERI TERHADAP PERLINDUNGAN DAN KERAHSIAAN DATA PERIBADI.
3. MENINGKATKAN PELAKSANAAN KESELAMATAN SIBER DALAM KALANGAN KOMUNITI PERNIAGAAN.
4. MEMPERKUKUH AKHLAK DALAM AKTIVITI DIGITAL RAKYAT DAN PARA PELAJAR.
5. MEMBINA PERSEKITARAN BANDAR YANG SELAMAT, BERKUALITI DAN BERSISTEMATIK.

STRATEGI 1 : MEMPERKUKUH KESELAMATAN DAN ETIKA DALAM AKTIVITI DIGITAL DAN URUS NIAGA

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Mempertingkat jangkauan program keselamatan siber kepada semua lapisan masyarakat								
Melaksanakan Program Keselamatan Siber	• 75% daripada rakyat Kelantan mempunyai kesedaran mengenai keselamatan dan jenayah siber	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Inisiatif 2 :	Menambah baik modul pendidikan untuk menggalakkan netika di sekolah								
Melaksanakan Modul Netika di Sekolah YIK dan JPN	Pelaksanaan modul netika sebagai sebahagian daripada kurikulum pendidikan kebangsaan pada tahun 2025	Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

STRATEGI 2 : MENINGKATKAN KOMITMEN KERAJAAN NEGERI TERHADAP PERLINDUNGAN DAN KERAHSIAAN DATA PERIBADI

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 3 :	Menggalakkan usaha-usaha untuk perlindungan dan kerahsiaan data peribadi.								
Melaksanakan Program Kesedaran Perlindungan Data Peribadi	Satu program kesedaran diadakan setiap tahun.	Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan, Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

STRATEGI 3 : MENINGKATKAN PELAKSANAAN KESELAMATAN SIBER DALAM KALANGAN KOMUNITI PERNIAGAAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 4 :	Memberi kesedaran kepada syarikat tempatan di Negeri Kelantan untuk melabur dalam keselamatan siber bagi mewujudkan ekosistem digital yang selamat, terjamin dan dipercayai.								
Program Kesedaran Penerimagunaan Keselamatan Siber dan Peluang Pelaburan Keselamatan Siber	70% daripada syarikat di Negeri Kelantan melaksanakan langkah keselamatan siber sehingga akhir tahun 2027	Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.	2024	2025	2026	**2027**	2028	2029	2030
Program Penerimagunaan Keselamatan Siber	Sejumlah 50 PMKS tempatan menerimaguna penyelesaian keselamatan siber setiap tahun bermula 2025 hingga 2028	Malaysia Digital Economy Corporation (MDEC)	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030

STRATEGI 4 : MEMPERKUKUH AKHLAK DALAM AKTIVITI DIGITAL RAKYAT DAN PARA PELAJAR

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 5 :	Melaksanakan program kesedaran untuk memberi peringatan tentang penggunaan Internet secara sejahtera.								
Melaksanakan Program Internet Thoyyibah	• Promosi Program Internet Thoyyibah dapat dilaksanakan oleh YIK, JPN dan semua PBT setiap tahun. • Program Internet Thoyyibah dapat dilaksanakan oleh YIK, JPN dan semua PBT setiap tahun.	Bahagian Pengurusan Teknologi Maklumat, Yayasan Islam Kelantan dan Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan dan semua PBT.	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

STRATEGI 5 : MEMBINA PERSEKITARAN BANDAR YANG SELAMAT, BERKUALITI DAN BERSISTEMATIK

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 6 :	Meningkatkan keselamatan dan kualiti hidup rakyat dengan menggunakan teknologi pintar.								
Melaksanakan Konsep Bandar Pintar Bagi Semua Projek Pembangunan Bandar Baharu di Negeri Kelantan	• *Smart Security & Surveillance (VsaaS)* – Dapat mengurangkan kadar jenayah. • *Smart Traffic Analytics & Recognition Systems (STARS)* – Dapat mengurangkan tempoh menunggu pengguna jalan raya di simpang traffic light. • *Smart Street Light Integrated Management (SLIMS)* – Penjimatan tenaga elektrik. • *Smart Premise* – Penggunaan automasi digital dapat meningkatkan nilai rumah/premis. • *Smart Building* – Penggunaan automasi digital dapat meningkatkan nilai bangunan. • *Smart Community Portal* – Platform untuk komunikasi, pengurusan dan keselamatan komuniti yang lebih berkesan. • *My Smart Community Apps* – Aplikasi menawarkan lebih banyak penglibatan dengan pengguna berbanding dengan portal. • Mewujudkan sekurang-kurangnya dua (2) bandar Pintar pada tahun 2026.	Unit Perancang Ekonomi Negeri, PLANMalaysia Negeri Kelantan dan Bahagian Koordinasi dan Program Khas	2024	2025	**2026**	2027	2028	2029	2030

04 INISIATIF BERDASARKAN SEKTOR

SEKTOR

SEKTOR

1. SEKTOR PERTANIAN.
2. SEKTOR PERLOMBONGAN.
3. SEKTOR PEMBUATAN.
4. SEKTOR PERKHIDMATAN.

SEKTOR PERTANIAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Menggalakkan penerimagunaan pertanian pintar, teknologi IR 4.0, blockchain, IOT dan CCTV bagi mempertingkatkan kecekapan proses kerja dan produktiviti seiring dengan keperluan permintaan dan pasaran yang tinggi.								
Membangunkan Projek Hub/Taman Sumber Bahan Mentah Bagi Makanan Ternakan *(Food Resources Hub/ Farm For Animal Feeds)* Berskala Komersil Dengan Integrasi Teknologi *(Integrated Technology)* IR4.0 Secara Lestari.	• Keluasan ladang fodder diurus seluas 100 ekar • Bilangan penternak dan haiwan ternakan meningkat	Kelantan Biotech Corp. Sdn Bhd dan Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Membangunkan 'Taman Benih berskala besar' berasaskan Teknologi Hijau serta adaptasi *IR 4.0* secara lestari	• Peningkatan kawasan sediaada dan pengurusan teknologi untuk Taman Benih. • Peningkatan kapasiti pengeluaran benih berkualiti dan pemain industri. • Peningkatan peluang pekerja kepada golongan dalam kategori sokongan. • Penerapan dan peningkatan kesedaran pertanian organik.	Kelantan Biotech Corp. Sdn. Bhd. dan Jabatan Pertanian Negeri Kelantan	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Membangunkan *Blockchain* Usahawantani Negeri Kelantan	Sasaran Negeri Kelantan dalam memberi fokus kepada kesediaan infrastruktur dan sumber manusia dalam teknologi *'internet of thing' (IOT)* dan *'big data'* adalah bertujuan untuk menuju Kerajaan Digital. Justeru itu satu sistem pengumpulan data Usahawantani Negeri Kelantan perlu diadakan dengan lebih telus terutamanya informasi semasa usahawantani melalui pergerakan hasil tani dari awal hingga ke pengguna akhir.	Kumpulan Pertanian Kelantan Berhad	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PERTANIAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Melaksanakan program pengendalian dron; *Agriculture Drone Pilot (ADP)*	• Melahirkan anak muda yang berwibawa sebagai pemandu juruterbang dron pertanian Negeri Kelantan melalui pendedahan dan peningkatan kemahiran kepada bakal ADP dalam teknik pengendalian dron terutamanya dalam mengendalikan kerja-kerja dalam sektor pertanian khususnya tanaman padi dengan betul. • Menjadikan KPKB sebagai pemain dron pertanian yang ulung di Negeri Kelantan dan seterusnya menjadi tempat rujukan bagi pengusaha dan pemilik dron dalam aspek pembaikian dan penambahbaikian perisian dron serta kursus-kursus berkaitan yang diiktiraf.	Kumpulan Pertanian Kelantan Berhad	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Menggunakan platform IOT dalam bidang pertanian	Program ini dapat dilaksana mulai tahun 2024 hingga 2028 yang melibatkan penyertaan usahawan tani (Petani /penternak) dan pertubuhan pertanian (KADA, KPKB dan agensi-agensi kerajaan negeri).	Jabatan Pertanian Negeri Kelantan, Perbadanan Kemajuan Pertanian Negeri Kelantan dan Kumpulan Pertanian Kelantan Berhad	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	2029	2030
Inisiatif 2 :	**Mewujudkan lebih banyak platform digital tempatan bagi membolehkan akses kepada pasaran digital**								
Membangunkan Sistem Jualan Pukal/ Borong secara lelongan berasaskan atas talian dan e-bidding secara sistematik dan efisien	• Platform digital bersepadu diwujudkan dengan maklumat para peserta yang telah menyertai program pengembangan industri anjuran kerajaan samaada di Fasa 1 ke seterusnya. • Platform meliputi semua agensi dan usahawan yang menghasilkan produk untuk dijual.	Kelantan Biotech Corp. Sdn Bhd	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PERTANIAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 3 :	Meningkatkan penerimagunaan teknologi digital melalui pembangunan perkhidmatan kerajaan dalam talian ke arah peringkat awal ke akhir (end-to-end)								
Melaksanakan Sistem Pengurusan Ternakan (e-Ternak)	• Menyumbang kepada 80% perkhidmatan kerajaan Persekutuan dalam talian dari peringkat awal ke akhir (end-to-end) pada tahun 2025. • Menyokong pencapaian kedudukan yang lebih baik di peringkat persekutuan dalam Online Services Index pada tahun 2025. • Anggaran pendaftaran ternakan sebanyak 154,300 ekor secara keseluruhan dengan penglibatan penolong pendaftar di daerah penggawa merangkumi ternakan lembu sebanyak 85,000 ekor, ternakan kerbau sebanyak 4,500 ekor, ternakan kambing sebanyak 36,800 ekor, ternakan bebiri sebanyak 26,000 ekor dan ternakan rusa sebanyak 2,000 ekor. • Anggaran hasil pendaftaran lembu dan kerbau ialah sebanyak RM358,000 secara keseluruhan pada 2025.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Melaksanakan Sistem Maklumat Pelesenan Perladangan Unggas Negeri Kelantan (e-Unggas)	• Pendaftaran ladang unggas sebanyak 416 ladang. • Jangkaan kutipan hasil RM 42,000 setahun.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Membangunkan Sistem Perkhidmatan Veterinar (e-Veterinar)	• Sistem dapat digunapakai pada tahun 2025.	Jabatan Perkhidmatan Veterinar Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PERLOMBONGAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Mewujudkan sistem sokongan untuk melonjakkan sektor perlombongan dalam pengeluaran mineral selaras dengan transformasi pendigitalan.								
Melaksanakan Sistem Maklumat Tenemen Mineral (e-Lombong)	• Kadar penerimagunaan platform digital dalam sektor perlombongan meningkat. • Satu sistem maklumat dan sistem notifikasi yang dapat mempercepatkan proses permohonan tenemen mineral pada 2024.	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri Kelantan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 2 :	Meningkatkan pemantauan permit dan doket bahan batuan secara digital selaras dengan transformasi pendigitalan.								
Membangunkan Sistem Pengurusan Permit dan Doket Bahan Batuan (e-Permit & Doket)	• Kadar penerimagunaan platform digital dalam sektor perlombongan meningkat. • Kutipan hasil negeri melalui royalti bahan batuan akan meningkat sehingga tiga (3) kali ganda (Berdasarkan kepada kajian yang dibuat oleh Pejabat Tanah dan Jajahan Kuala Krai).	Pejabat Pengarah Tanah dan Galian Negeri Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PEMBUATAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
Inisiatif 1 :	Mewujudkan sistem sokongan untuk melonjakkan aktiviti sektor pembuatan selaras dengan transformasi pendigitalan dan Revolusi Perindustrian Keempat (4IR).								
Melaksanakan Sistem Pangkalan Data Usahawan (e-Direktori Usahawan) di Negeri Kelantan	• Sekurang-kurangnya sebanyak 90% kumpulan sasar dapat dikenalpasti untuk penyaluran bantuan atau latihan. • Peningkatan hasil jualan produk usahawan Negeri Kelantan.	Unit Perancang Ekonomi Negeri Kelantan dan Majlis Pembangunan Usahawan Kelantan	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PERKHIDMATAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
SUB-SEKTOR : PELANCONGAN									
Inisiatif 1 :	Mewujudkan pangkalan data pelancongan yang komprehensif dengan akses terbuka untuk pihak berkepentingan dan rakyat								
Membangunkan Aplikasi Kelantan Dihati	• Dapat meningkatkan kehadiran pelancong tempatan dan antarabangsa. • Meningkatkan pendapatan rakyat Kelantan. • Menjadikan Kelantan sebagai pilihan utama kepada pelancong tempatan dan antarabangsa. • Meningkatkan peluang pelabur luar untuk datang melabur di Kelantan.	Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Pembangunan Pelan Interpretasi pelancongan serta aplikasi mudah alih (e-Derak) bagi tempat-tempat menarik untuk dikunjungi menggunakan teknik *Geo-fencing.*	• Kadar penyertaan pengusaha pelancongan dalam platform digital meningkat. • Pelan Interpretasi Pelancongan bagi produk-produk pelancongan yang berkaitan di Kelantan siap disediakan dalam tempoh 12 bulan mengikut garis masa fasa pembangunan yang ditetapkan. • Platform digital aplikasi mudah alih e-Derak bagi produk-produk pelancongan yang berkaitan di Kelantan siap dibangunkan dalam tempoh 12 bulan mengikut garis masa fasa pembangunan yang ditetapkan.	Pejabat Tanah dan Jajahan Tumpat.	**2024**	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

SEKTOR PERKHIDMATAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
SUB-SEKTOR : PENDIDIKAN									
Inisiatif 2 :	Meningkatkan pemantauan permit dan doket bahan batuan secara digital selaras dengan transformasi pendigitalan.								
Mendigitalkan bahan-bahan koleksi Perpustakaan (Koleksi Kelantan) dan Membangunkan Sistem Pangkalan data untuk akses kepada koleksi Kelantan.	• Semua bahan-bahan koleksi yang terdapat di Koleksi Kelantan dapat didigitalkan. • Semua bahan-bahan koleksi Kelantan dapat di akses melalui sistem pangkalan data secara dalam talian. • Merakyatkan perkhidmatan perpustakaan melalui pendigitalan.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	**2024**	**2025**	**2026**	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 3 :	Menggalakkan amalan membaca di kalangan rakyat Negeri Kelantan bagi melahirkan golongan cerdik-pandai yang memenuhi ciri-ciri Ubudiyah, Mas'uliyah dan Itqan untuk meneraju transformasi.								
Membangunkan Sistem Rekod Bacaan Negeri Kelantan	• Sistem rekod bacaan secara atas talian dapat diwjudkan dan digunakan oleh semua penduduk negeri Kelantan. • Analisa amalan membaca penduduk Kelantan dapat di sediakan dengan tepat. • Keberkesanan program galakan membaca dapat diukur dengan lebih tepat bagi merangka program yang bersesuaian.	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030
Inisiatif 4 :	Menyokong penerbitan buku teks dan buku aktiviti untuk beralih kepada pendigitalan dengan menerbitkan e-buku dan menghasilkan format interaktif.								
Mempromosi penggunaan aplikasi buku digital berinteraktif (i-Book) melalui perkhidmatan uPustaka (Perpustakaan Ubiquitous).	• Mengurangkan jurang digital dalam masyarakat negeri Kelantan. • Membangunkan masyarakat berpengetahuan *(Knowledge Society)*	Perbadanan Perpustakaan Awam Kelantan (Perpustakaan Awam / Komuniti / Desa)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

SEKTOR PERKHIDMATAN

PROGRAM	SASARAN / KPI	PELAKSANA	GARIS MASA						
SUB-SEKTOR : KEWANGAN DAN INSURANS									
Inisiatif 5 :	Mewujudkan Program Pemacu Inovasi Fintech untuk mempercepat pengembangan syarikat fintech peringkat permulaan								
Mewujudkan Sistem e-DnD untuk capaian pengguna Dinar dan Dirham melalui platform atas talian dengan beberapa kaedah pembayaran	• Peningkatan penjualan Dinar Dirham mulai tahun 2024. • Menambahkan kesedaran kepada rakyat tentang kelebihan penggunaan Dinar Dirham khususnya di Kelantan. • Memudahkan akses pembelian Dinar Dirham.	Kelantan Gold Trade Sdn. Bhd.	**2024**	2025	2026	2027	2028	2029	2030
SUB-SEKTOR : PENGANGKUTAN DAN LOGISTIK									
Inisiatif 6 :	Mempercepat pelaksanaan sistem pembayaran tempat letak kenderaan dalam talian dengan akses terbuka untuk rakyat.								
Pengwujudan sistem pembayaran petak letak kenderaan menerusi aplikasi mudah alih di semua PBT.	• Rakyat dapat menggunakan sistem pembayaran petak letak kenderaan menerusi aplikasi mudah alih pada 2025.	Semua PBT	2024	**2025**	2026	2027	2028	2029	2030

10

SASARAN UTAMA

SASARAN UTAMA

BIL	PROGRAM	PELAKSANA
1.	BPTM dinaiktaraf dan diperkasakan berdasarkan semakan semula perjawatan dan penstrukturan semula organisasi bermula tahun 2024 hingga 2025. **(TS1, S1 , I1, P1)**	Bahagian Pengurusan Sumber Manusia
2.	Menubuhkan Perbadanan Digital Negeri Kelantan mulai pada tahun 2024. **(TS1, S1 , I1, P2)**	Unit Perancang Ekonomi Negeri
3.	80% perkhidmatan kerajaan dalam talian secara *E2E* (dari peringkat awal ke akhir) pada tahun 2025. **(TS1, S2, I3, P1)**	Semua Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri
4.	Transaksi tanpa tunai sebagai pilihan utama di sektor awam negeri Kelantan pada tahun 2024. **(TS5, S1, I4, P1)**	Semua Jabatan/Agensi Kerajaan Negeri Yang Berkaitan
5.	Pembangunan Infrastruktur Yang Menyeluruh Untuk Menyokong Semua Aktiviti Ekonomi Digital pada tahun 2025. **(TS3,S4,I9,P1)**	BKI-GIS, SKMM DAN TM
6.	Portal Invest Kelantan dan Sistem e-Pelaburan dapat dilaksanakan pada tahun 2024. **(TS1,S5,I10,P1)**	Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri Kelantan, Bahagian Pelaburan
7.	80% pekerja Ekonomi Digital GIG dapat didaftarkan di bawah Pusat Ekonomi Digital GIG Kelantan pada tahun 2025 dan mendapat manfaat dari kerajaan. **(TS2,S5,I7,P2)**	Unit Perancang Ekonomi Negeri
8.	Mewujudkan sekurang-kurangnya dua (2) bandar Pintar pada tahun 2026. **(TS6,S5,I6,P1)**	Unit Perancang Ekonomi Negeri dan Bahagian Koordinasi dan Program Khas
9.	Melaksanakan Identiti Digital Kelantan *(Kelantan Digital Identity (KDI))* pada tahun 2027. **(TS1,S5,I13,P1)**	Agensi Perbadanan Digital yang diluluskan Kerajaan Negeri dan Kelantan ICT Gateway Sdn. Bhd.
10.	Lembah Silikon Mini *(Mini Silicon Valley)* dapat dibangunkan pada tahun 2030 **(TS2,S5,I9,P1)**	Unit Perancang Ekonomi Negeri, Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan dan Agensi Perbadanan Digital Negeri yang diluluskan oleh Kerajaan Negeri Kelantan.

STRUKTUR
TADBIR URUS

STRUKTUR TADBIR URUS

MAJLIS MESYUARAT KERAJAAN NEGERI KELANTAN

MAJLIS TEKNOLOGI MAKLUMAT NEGERI (MTMN)
PENGERUSI : YAB USTAZ DATO' PANGLIMA PERANG MENTERI BESAR

JAWATANKUASA PENDIDIKAN, PENGAJIAN TINGGI, TEKNOLOGI HIJAU, DIGITAL DAN INOVASI KERAJAAN NEGERI KELANTAN
PENGERUSI : YB DATO' PENGERUSI JAWATANKUASA PENDIDIKAN, PENGAJIAN TINGGI, TEKNOLOGI HIJAU, DIGITAL DAN INOVASI KERAJAAN NEGERI KELANTAN

JAWATANKUASA PEMANDU ICT NEGERI
PENGERUSI : YB DATO' KAYA SETIA SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN

JAWATANKUASA KERJA PELAKSANAAN PELAN
PENGERUSI : YABhg DATO' TIMBALAN SETIAUSAHA KERAJAAN (PENGURUSAN)

PEJABAT PENGURUSAN PROJEK (PMO)
BAHAGIAN PENGURUSAN TEKNOLOGI MAKLUMAT

KLUSTER KERAJAAN DIGITAL

PENGERUSI : PENGARAH BPTM

AHLI-AHLI:
1. PTG
2. PPN
3. UPEN
4. BPSM
5. BPBN
6. BKP
7. BAHAGIAN PERUMAHAN
8. BAHAGIAN PELABURAN
9. U-KEKWA
10. MDEC
11. JABATAN / AGENSI KERAJAAN NEGERI, BAHAGIAN/ UNIT PEJABAT SUK ,IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA TERPILIH.

KLUSTER EKONOMI DAN INDUSTRI DIGITAL

PENGERUSI : PENGARAH UPEN

AHLI-AHLI:
1. PKINK
2. PMBK
3. BPTM
4. KIGSB
5. UMK
6. JPN KELANTAN
7. MDEC
8. SEMUA PTJ
9. SEMUA PBT
10. JABATAN / AGENSI KERAJAAN NEGERI, BAHAGIAN/ UNIT PEJABAT SUK, IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA TERPILIH.

KLUSTER INFRASTRUKTUR DIGITAL

PENGERUSI : KETUA PENOLONG PENGARAH BKI-GIS

AHLI-AHLI:
1. UPEN
2. SKMM
3. MAIK
4. BPTM
5. BAHUU
6. BP
7. BKT
8. SEMUA PBT
9. KIGSB
10. TM
11. INFRAQUEST
12. ARC
13. JABATAN / AGENSI KERAJAAN NEGERI, BAHAGIAN/ UNIT PEJABAT SUK, IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA.

KLUSTER BAKAT DIGITAL

PENGERUSI : PENGARAH BPSM

AHLI-AHLI:
1. YIK
2. YAKIN
3. BPTM
4. JPN KELANTAN
5. KIGSB
6. ILDAN
7. MDEC
8. SEMUA IPT
9. JABATAN /AGENSI KERAJAAN NEGERI/ PERSEKUTU-AN, BAHAGIAN/ UNIT PEJABAT SUK,IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA TERPILIH.

KLUSTER MASYARAKAT DIGITAL

PENGERUSI : PENGARAH PPAK

AHLI-AHLI:
1. PTG
2. PTJ
3. BPTM
4. SKMM
5. MDEC
6. U-KEKWA
7. KIGSB
8. MYDIGITAL CORP.
9. BNM
10. BIMB
11. PAYNET
12. MESRA
13. JABATAN /AGENSI KERAJAAN NEGERI, BAHAGIAN/ UNIT PEJABAT SUK,IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA. TERPILIH.

KLUSTER PERSEKITARAN DIGITAL

PENGERUSI : PENGARAH KT

AHLI-AHLI:
1. UPEN
2. PLANMalaysia Kelantan
3. YIK
4. BPTM
5. BKPK
6. JPN KELANTAN
7. JPDP
8. SEMUA PBT
9. CGSO
10. SKMM
11. MDEC
12. NACSA
13. CYBERSECU-RITY
14. KIGSB
15. ILDAN
16. TM
17. JABATAN / AGENSI KERAJAAN NEGERI, BAHAGIAN / UNIT PEJABAT SUK, IPTA, IPTS DAN AGENSI SWASTA TERPILIH.

PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB

Bagi memastikan kejayaan pelan ini, ianya perlu dilaksanakan secara profesional dan sistematik melalui entiti yang ditubuhkan dengan peranan dan tanggungjawab berikut:

(1) **Majlis Teknologi Maklumat Negeri Kelantan** - menyediakan kepimpinan dan hala tuju dasar dan pelan.

(2) **Jawatankuasa Pemandu ICT Negeri dan Jawatankuasa Pendidikan, Pengajian Tinggi, Teknologi Hijau, Digital dan Inovasi Kerajaan Negeri Kelantan** – menentukan hala tuju dan strategi pelaksanaan serta memperakukan pelaksanaan pelan.

(3) **Jawatankuasa Kerja Pelaksanaan Pelan** - berperanan untuk menyelaras dan memantau pelaksanaan pelan.

(4) **Kluster** - bertindak sebagai pelaksana utama dan menyediakan kepakaran teknikal serta pasukan kerja untuk pembangunan dan pelaksanaan pelan.

(4) **Pejabat Pengurusan Projek –** melaksanakan urusan pentadbiran pelan dan urus setia kepada Majlis Teknologi Maklumat Negeri, Jawatankuasa Pemandu ICT Negeri dan Jawatankuasa Kerja Pelaksanaan Pelan.

PENUTUP

PENUTUP

Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan (PTEDNK) 2030 ini merupakan *blueprint* yang menggariskan hala tuju strategik ekonomi digital untuk jangka masa sehingga 2030 bagi memacu pertumbuhan ekonomi digital di Negeri Kelantan dengan mengoptimumkan peluang digital yang wujud merentas kerajaan negeri, perniagaan dan rakyat termasuk Pertubuhan Masyarakat Sivil *(Civil Society Organization (CSO))*. Dengan bertemakan **"BERSAMA MEMACU PERTUMBUHAN EKONOMI DIGITAL"** ianya memberi peluang kepada semua pihak dalam memacu pertumbuhan ekonomi digital di Negeri Kelantan. Tema ini menunjukkan komitmen kerajaan negeri kepada semua lapisan masyarakat untuk memperolehi peningkatan tahap sosioekonomi serta menikmati kesejahteraan dan tahap kualiti hidup yang lebih baik.

Pelan ini akan menjadi panduan dan rujukan kepada semua pihak yang berkepentingan untuk melaksanakan pelan tindakan bagi mencapai visi yang telah digariskan iaitu " **Menjadikan Kelantan sebagai sebuah negeri yang sentiasa dilimpahi keberkatan, kemakmuran dan kebajikan melalui pembangunan sosioekonomi berfokuskan kepada ekonomi digital yang selari dengan kehendak syariat, inklusif, bertanggungjawab dan mampan".**

Pelan tindakan ini mengandungi 6 teras strategik, 25 strategi, 60 inisiatif dan 86 program berdasarkan teras strategik dan mengandungi 12 inisiatif dan 19 program berdasarkan empat (4) sektor terpilih. Secara keseluruhannya pelan tindakan ini mengandungi 6 teras strategik, 25 strategi, 72 inisiatif dan 105 program. Selain itu, pelan tindakan ini juga telah menggariskan 10 sasaran utama yang perlu dicapai.

Kejayaan pelaksanaan program yang dirancang di bawah inisiatif teras strategik dan sektor terpilih memerlukan kerjasama dan kolaboratif antara jabatan/agensi kerajaan negeri dan persekutuan, perniagaan, pihak industri, syarikat, rakyat termasuk CSO. Usaha merentasi sempadan antara rakyat, organisasi dan dalam institusi sektor awam yang telah dilaksanakan perlu diteruskan bagi memantapkan lagi kerajaan yang saling berhubung dan seterusnya mencapai aspirasi **Digital Kelantan** dan sekaligus inisiatif **MyDIGITAL**.

Pada kesempatan ini, Kerajaan Negeri Kelantan merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada semua pihak yang telah memberikan kerjasama dalam usaha untuk menghasilkan Pelan Tindakan Ekonomi Digital Negeri Kelantan 2030 (PTEDNK 2030).

PEJABAT SETIAUSAHA KERAJAAN NEGERI KELANTAN
BAHAGIAN PENGURUSAN TEKNOLOGI MAKLUMAT
ARAS 1, BLOK 6, KOMPLEKS KOTA DARULNAIM
15503 KOTA BHARU, KELANTAN